

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM

OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. 3 (127).

Równe, dnia 1 marca 1936 r.

ROK XIII.

T R E Ś Ć :

CZĘŚĆ URZĘDOWA:

Poz. 28. O kwalifikacjach do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych	str. 46	Poz. 34. Ulgi kolejowe dla osób studujących w wieku ponad 30 lat	str. 58
„ 29. O kwalifikacjach zawodowych nauczycieli ludowych szkół rolniczych	„ 47	„ 35. Ulgi kolejowe dla absolwentów	„ 59
„ 30. O opłatach za dyplomy nauczycieli szkół zawodowych	„ 48	„ 36. Duplikaty legitymacyj szkolnych	„ 60
„ 31. O nadsyłaniu podań i dokumentów personalnych nauczycieli szkół zawodowych w związku ze sprawą przyznawania kwalifikacji do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych	„ 48	„ 37. W sprawie organizowania wycieczek na Górny Śląsk	„ 60
„ 32. Specjalny podatek od wynagrodzeń wypłacanych z funduszków publicznych. — wyjaśnienia	„ 53	„ 38. W sprawie wycieczek szkolnych przybywających do Wilna w celu złożenia hołdu Sercu Marszałka Piłsudskiego	„ 61
„ 33. Zaliczki na uposażenia funkcjonariuszy państwowych prowizorycznych	„ 56	„ 39. W sprawie wizytowania nauki religii rzymsko-katolickiej	„ 61
		„ 40. W sprawie bibliografii w. f. w Centr. Biblj. Ped. w Równem	„ 63
		„ 27. Komunikaty	„ 62

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Mleczko Franciszek—Wartość wychowawcza pracowań piśmiennych polskich	str. 64	Dział Oświaty Pozaszkolnej. Marszałku—Insce-nizacja zespołowa do słów H. Porębskiego z muz. T. Mayznera	str. 73
Wychowanie fizyczne. Sport. Turystyka (bibljogr.)	„ 66	Nabytki Państw. Centr. Biblioteki Pedagogicznej	„ 74
Samorząd szkolny (bibljografia)	„ 72	Wydawnictwa nadesłane	„ 76

CZEŚĆ URZĘDOWA

28.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA W. R. i O. P.

z dnia 28 listopada 1935 r.

o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych.

(Przedruk z Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 593 z dnia 24.XII.1935 r.)

Na podstawie art. 5—10, 12, 13, 17 i 19—21 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 774), zmienionego art. 59 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 976), zarządzam, co następuje:

§ 1. Artykuły, wymienione w rozporządzeniu niniejszem bez określenia, oznaczają przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 774).

Do art. 5 lit. a i art. 7 pkt. 1 lit. a.

§ 2. Za dyplom szkoły wyższej uważa się dyplom ukończenia studjów w szkole akademickiej lub w szkole wyższej nieakademickiej, przewidzianej w art. 51 i 52 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389). Program tych studjów powinien obejmować dziedziny wiedzy, odpowiadające przedmiotom, których pragną nauczać osoby, ubiegające się o kwalifikacje.

Za świadectwo równoważne z dyplomem szkoły wyższej uważane jest świadectwo ukończenia nauki w szkole z kursem nauki trwającym nie krócej niż 3 lata, do której warunkiem przyjęcia jest ukończenie 8 klas szkoły średniej ogólnokształcącej dawnego typu i uzyskania świadectwa maturalnego, lub ukończenie odpowiedniego liceum według nowego ustroju szkolnictwa.

Do art. 5 lit. b, art. 6 lit. b, art. 12 pkt. 1 lit. b i pkt. 2 lit. b.

§ 3. Za praktykę zawodową nienauczycielską uważa się praktykę w jednym z działów życia gospodarczego, z którym mają bezpośredni związek przedmioty nauczania, obrane przez osobę ubiegającą się o kwalifikacje do nauczania w szkołach zawodowych. Praktyka powinna pogłębiać wiadomości i sprawności zawodowe w zakresie obranych przedmiotów nauczania.

Praktyka ta trwać powinna w wypadkach przewidzianych w art. 5 lit. b—2 lata, w art. 6 lit. b—3 lata, w art. 12 pkt. 1 lit. b—5 lat, w art. 12 pkt. 2 lit. b—3 lata.

Do art. 5 lit. c, art. 6 lit. c, art. 7 pkt. 1 lit. c, art. 8 pkt. 1 lit. c, art. 12 pkt. 1 lit. c i pkt. 2 lit. c.

§ 4. 1. Kursy pedagogiczne organizowane są przez władze szkolne lub upoważnione przez nie instytucje.

Organizację i program nauczania na tych kursach ustalają osobne zarządzenia.

2. Praktyka pedagogiczna powinna obejmować przedmioty nauczania wchodzące w zakres kwalifikacyj, o które ubiega się kandydat; praktyka ta trwa conajmniej dwa lata z liczbą godzin zajęć tygodniową nie mniejszą niż 6. O wyniku praktyki orzeka władza szkolna, której dana szkoła bezpośrednio podlega.

Do art. 6 lit. a, art. 8 pkt. 1 lit. a.

§ 5. Za świadectwo szkoły, równoważnej ze szkołą zawodową stopnia licealnego, uważane jest: a) świadectwo ukończenia szkoły zawodowej z kursem nauki trwającym nie krócej niż 2 lata, do której warunkiem przyjęcia jest ukończenie 6 klas ośmioletniego gimnazjum ogólnokształcącego lub posiadanie cenzusu równowartościowego, albo b) świadectwo ukończenia średniej szkoły zawodowej z kursem nauki trwającym nie krócej niż 4 lata, do której warunkiem przyjęcia jest ukończenie co najmniej 7 oddziałów sześć lub siedmioklasowej publicznej szkoły powszechnej lub posiadanie cenzusu równowartościowego.

Programy nauki tych szkół powinny obejmować dziedziny wiedzy, odpowiadające przed-

miotom, których pragną nauczać osoby, ubiegające się o kwalifikacje.

Do art. 7 pkt. 2 lit. b, art. 8 pkt. 2 lit. b, art. 9 lit. b, art. 10 lit. b

§ 6. Kursy specjalne, wprowadzające w zagadnienia szkolnictwa zawodowego, organizowane są przez władze szkolne lub upoważnione przez nie instytucje.

Kursy te będą tworzone odrębnie dla następujących działów szkolnictwa zawodowego: dla szkolnictwa przemysłowego, handlowego, rolniczego i gospodarstwa domowego.

Organizację i program nauczania na tych kursach ustalają osobne zarządzenia.

Do art. 12 pkt. 1 lit. a.

§ 7. Za świadectwo szkoły, równoważnej ze szkołą zawodową stopnia gimnazjalnego, uważane jest świadectwo ukończenia szkoły zawodowej z kursem nauki trwającym nie krócej niż 3 lata, do której warunkiem przyjęcia jest ukończenie co najmniej 4 oddziałów publicznej szkoły powszechnej, albo świadectwo wskazane pod lit. a lub b w § 5 niniejszego rozporządzenia.

Programy nauki tych szkół powinny obejmować praktyczną naukę odpowiedniego zawodu.

Do art. 12 pkt. 2 lit. a.

§ 8. Za świadectwo szkoły, równoważnej ze szkołą mistrzów i szkołą nadzorców, uważane jest świadectwo ukończenia szkoły mistrzów (majstrów) lub szkoły nadzorców dawnego typu.

Programy nauki tych szkół powinny obejmować praktyczną naukę odpowiedniego zawodu.

Do art. 13.

§ 9. 1. Do nauczania w charakterze nauczycieli w szkołach przysposobienia zawodowego, opartych o I szczebel programowy szkoły powszechnej, wymagane są kwalifikacje takie same jak dla szkół zawodowych niższych.

2. Do nauczania w charakterze nauczycieli w szkołach przysposobienia zawodowego, opartych o II i III szczebel programowy szkoły powszechnej, wymagane są kwalifikacje takie same jak dla szkół zawodowych stopnia licealnego i gimnazjalnego z tem, że do nauczania mogą być dopuszczane osoby, które uzyskały świadectwo ukończenia szkoły zawodowej stopnia co najmniej licealnego.

3. Do nauczania w charakterze nauczycieli w szkołach przysposobienia zawodowego, opartych o program gimnazjum lub liceum ogólnokształcącego lub zawodowego, wymagane są

kwalifikacje takie same, jak dla szkół zawodowych stopnia licealnego i gimnazjalnego.

4. Do nauczania w charakterze instruktora w szkołach przysposobienia zawodowego wymagane są kwalifikacje takie same, jak dla instruktorów w szkołach zawodowych typu zasadniczego oraz doksztalających.

Do art. 19.

§ 10. 1. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie, uzyskane na podstawie art. 5, 7 i 9, są wystarczające dla wszystkich dotychczasowych szkół zawodowych odpowiednich działów.

2. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie, uzyskane na podstawie art. 6, 8 i 10, są wystarczające dla dotychczasowych szkół zawodowych odpowiednich działów, z wyjątkiem szkół, do których warunkiem przyjęcia jest ukończenie co najmniej 6 klas ośmioletniego gimnazjum ogólnokształcącego lub posiadanie cenzusu równowartościowego.

3. Kwalifikacje zawodowe instruktorskie, uzyskane na podstawie art. 12, są wystarczające dla wszystkich dotychczasowych szkół zawodowych odpowiednich działów.

Do art. 20.

§ 11. Nauczycielom i instruktorom, czynnym w dniu 26 października 1932 r., a nie posiadającym kwalifikacji zawodowych, zezwala się na nauczanie do czasu wprowadzenia do szkół (kursów) zawodowych, w których są zatrudnieni, — zasad organizacji szkolnictwa, ustalonych w ustawie z dnia 11 marca 1932 r.

§ 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

(—) *K. Chyliński*

29.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA W. R. i O. P.

z dnia 2 grudnia 1932 r.

o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli ludowych szkół rolniczych.

(Przedruk z Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 605 z dnia 31.XII.1935 r.)

Na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 9 lipca 1920 r. o ludowych szkołach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 398) oraz art. 3 i 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. o ustanowieniu urzędu Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 480) zarządzam co następuje:

§ 1. Za kwalifikacje do nauczania i ustalania w ludowych szkołach rolniczych uznaje się kwalifikacje, określone w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 paź-

dziennika 1932 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 774).

§ 2. Za posiadających kwalifikacje zawodowe do nauczania i ustalania w ludowych szkołach rolniczych uznaje się osoby, które przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia czyniły zadość warunkom określonym w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa z dnia 14 września 1927 r., wydanem w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie kwalifikacji zawodowych do nauczania w ludowych szkołach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 809).

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 14 września 1927 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie kwalifikacji zawodowych do nauczania w ludowych szkołach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 809).

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

(—) *K. Chyliński*

30.

OKÓLNİK MINISTRA W. R. i O. P. Nr. 110

z dnia 28 listopada 1935 r. (I.R-9303/35)

o opłatach za dyplomy nauczycieli szkół zawodowych.

Tytułem zwrotu wydatków, związanych ze sporządzaniem dyplomów dla nauczycieli, którym w myśl art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 91 z r. 1932, poz. 774) zostaną przyznane tego rodzaju kwalifikacje, Ministerstwo ustala opłatę w wysokości 5 zł. (pięć złotych) za dyplom oraz opłatę w wysokości 12 zł. (dwanaście złotych) za duplikat dyplomu.

Powyższe opłaty winny osoby zainteresowane wpłacać za pośrednictwem P. K. O. na konto czekowe Centralnej Księgowości Ministerstwa Skarbu Nr. 30.400, deklarując je na fundusz specjalny Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pod nazwą „Taksa administracyjna”.

Wypełniając skarbowy blankiet nadawczy, który można otrzymać w kasach P. K. O. i w każdym urzędzie pocztowym, należy pisać w miejscu, przeznaczonym na wskazanie numeru konta i nazwy urzędu skarbowego,

„Nr. 30.400” „Centralnej Księgowości Ministerstwa Skarbu”, w wierszu, przeznaczonym na określenie tytułu wpłaty — „opłata za dyplom nauczyciela szkół zawodowych” względnie „opłata za duplikat dyplomu nauczyciela szkół zawodowych”, w wierszu, przeznaczonym na wskazanie urzędu, na rzecz którego należność przypada, — „Fundusz specjalny Ministerstwa W. R. i O. P. p. n. „Taksa administracyjna”.

Prócz opłaty w kwocie 12 zł., ustalonej tytułem zwrotu wydatków związanych ze sporządzeniem duplikatu, zainteresowani uiszczają przy odbiorze duplikatu opłatę stempłową znaczkami w wysokości, przewidzianej w przepisach o opłatach stempłowych. Otrzymane znaczki Kuratora nakleją na wydanym duplikacie i kasują.

Równocześnie okólnik Nr. 36 z dnia 9 marca 1932 r. (I.R-2195/32 — Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 7) anuluje się.

Kierownik Ministerstwa

(—) *K. Chyliński*

31.

OKÓLNİK MINISTERSTWA W. R. i O. P. Nr. 6

z dnia 17 stycznia 1936 r. (III Kw-182/36)

o nadsyłaniu podań i dokumentów personalnych nauczycieli szkół zawodowych w związku ze sprawą przyznawania kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych.

Celem wykonania przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 774), rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 listopada 1935 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 593), oraz rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 2 grudnia 1935 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli ludowych szkół rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 605), Ministerstwo przystępuje do rozpatrywania kwalifikacji zawodowych nauczycieli szkół zawodowych.

W związku z powyższem Ministerstwo ustala następujący sposób postępowania:

1) Nauczyciele (instruktorzy) szkół zawodowych państwowych i niepaństwowych, ubiegający się o uzyskanie kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych powinni złożyć do Kuratorów Okręgów Szkolnych za pośrednictwem dyrekcji (kierownictw) szkół, w których są zatrudnieni, podanie wed-

Strona 1.

Załącznik B
do okólnika Nr. 6 (Kw-182/36)
(format papieru A₄ = 210×297)

1. Nazwisko i imię

2. Data urodzenia	3. Miejsce urodzenia	4. Obywatelstwo	5. Wyznanie

6. Nazwa szkoły

7. Zatrudniony w charakterze

8. Wykaz przedmiotów, których obecnie uczą ze wskazaniem liczby godzin nauczania tygodniowo — osobno na każdy przedmiot.

Nr. bież.	Nazwa przedmiotu nauczania	Liczba godzin nauczania tygodniowo	U w a g i
1	
2	
3	
4	
5	
	
	
	
	

Strona 2.

PRZEBIEG STUDIÓW.

9. Wykształcenie w szkole niższej	Data uzyskania świadectwa końcowego

10. Wykształcenie w szkole średniej	Data uzyskania świadectwa końcowego

11. Wykształcenie w szkole wyższej nieakademickiej.

Nazwa szkoły wyższej	Nazwa wydziału	Specjalizacja	Data uzyskania ostatecznego świadectwa (dyplomu, półdypl., absolutorjum)

12. Wykształcenie w szkole wyższej akademickiej.

Nazwa szkoły wyższej	Nazwa wydziału	Specjalizacja	Data uzyskania ostatecznego świadectwa (dyplomu, półdyplomu, absolutorjum)	Tytuł naukowy

13. Kurs pedagogiczny lub wprowadzający w zagadnienia szkoln. zawodowego.

Nazwa kursu	Czas trwania kursu	Data uzyskania świadectwa ukończenia kursu

32.

MINISTERSTWO SKARBU

Odpis.

L.D. V.43296/1'35.

Warszawa, dn. 11.I.1936 r.

Specjalny podatek od wynagrodzeń wypłacanych z funduszy publicznych — wyjaśnienia.

OKÓLNIK.

Do

wszystkich Izb Skarbowych, Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego oraz do wszystkich Urzędów Skarbowych.

W związku z dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 roku o specjalnym podatku od wynagrodzeń wypłacanych z funduszy publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 503) Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, co następuje:

Do art. 2 ust. (1).

1) Przez wyrażenie „wypłacane przez” rozumieć należy sam fakt wypłacania wynagrodzeń przez podmioty prawne, wymienione w ustępie (1) art. 2, bez względu na to, czy wynagrodzenia te płyną z funduszy tych podmiotów, czy też z funduszy podmiotów niewymienionych w ust. (1) art. 2.

Przykład: Urzędnik Ministerstwa pełni w jakimś przedsiębiorstwie prywatnym funkcje kontrolne lub wchodzi w skład rady nadzorczej i z tego tytułu przedsiębiorstwo to wypłaca mu pewne wynagrodzenie. Wynagrodzenia tego jednak przedsiębiorstwo nie wypłaca mu bezpośrednio, lecz przekazuje Ministerstwu, które dopiero wypłaca je temu urzędnikowi. Otóż w tym wypadku, ponieważ wynagrodzenie to wypłaca władza wymieniona w art. 2 ust. 1, przeto podlega ono również specjalnemu podatkowi.

2) Przez wyrażenie „państwowe... przedsiębiorstwa” użyte w punkcie 2) ust. (1) art. 2, rozumieć należy tak przedsiębiorstwa, będące odrębnymi osobami prawnymi, jakoteż nieposiadające odrębnej osobowości. Nie są przedsiębiorstwami państwowymi przedsiębiorstwa spółek, w których Skarb Państwa jest udziałowcem (np. właścicielem akcji, choćby nawet wszystkich).

Do art. 2 ust. (2).

3) Przepis ten zawiera ustawową interpretację pojęcia „wynagrodzenia”, podlegającego w myśl dekretu opodatkowaniu. Zgodnie z tym przepisem podlegają opodatkowaniu wszelkie wynagrodzenia, jakie płatnik uzyskuje z tytułów w tym przepisie wymienionych, bez względu na to, jakiego rodzaju są te wynagrodzenia, lub jak się one nazywają. W szcze-

gólności należą tu: diety poselskie i senatorskie, uposażenia zasadnicze, wynagrodzenia za pracę, emerytury, renty, zaopatrzenia, pensje, odprawy, wszelkiego rodzaju dodatki, stanowiące uzupełnienie uposażenia zasadniczego lub podstawowego, jak dodatki lokalne, funkcyjne, reprezentacyjne, służbowe, dodatki dla drużyn konduktorskich i parowozowych za czas służby przy pociągach lub na parowozie, zarówno na kolejach normalno- jak i wąskotorowych, dodatki dla szoferów i konduktorów samochodów przeds. „P.K.P.”, dodatki dla dyspozytorów parowozowni, dodatki za pracę w pocztach ruchomych, za konwój pocztowy kolejami, za konwój poczty na drogach bitych, dodatki za służbę nocną, dodatki sezonowe, dodatki za wydajność pracy, ryczałty obchodowe dla funkcjonariuszów przydzielonych do nadzoru dróg wodnych, ryczałty objazdowe dla nadzorców dróg i mostów, ryczałty nawigacyjne dla funkcjonariuszów niższych zatrudnionych na obiektach pływających, zasiłki wyrównawcze, wynagrodzenia za spełnianie czynności dodatkowych, nagrody pieniężne (remuneracje), zapomogi, premje, odszkodowania za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i t. p.

Natomiast wolne są od podatku te wynagrodzenia, które przyznane są wyłącznie na pokrycie kosztów, związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych. Do tych wynagrodzeń należą w szczególności:

a) należności z tytułu pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe, jak diety, zwrot kosztów przejazdu, zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego, ryczałty za pełnienie służby poza miejscem stałego zamieszkania, ryczałty na wyjazdy, wynagrodzenia za używanie własnego samochodu lub motocykla w podróżach służbowych i t. p.;

b) wypłacane żołnierzom dodatki: ćwiczebne, podczas zaokręgowania, asystencyjne i patrolowe;

c) ryczałty na przybory kancelaryjne, opał, światło, lokal, na posłańców, woźnych, na konserwację służbowych środków lokomocji oraz wzamian służbowych środków lokomocji i t. p.;

4) Wolne są również od podatku specjalnego wynagrodzenia, wypłacane tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (pośmiertne) oraz odprawy pośmiertne, wypłacane członkom rodziny zmarłego w związku z jego śmiercią.

5) Nie podlegają specjalnemu podatkowi wynagrodzenia, wypłacane za wynik pracy (umowa o dzieło) np. wynagrodzenia wypłacane nauczycielowi za ocenę książki szkolnej, w wojsku t. zw. zasiłki wynalazcze, i t. p. oraz wynagrodzenia za wykrycie wszelkiego rodzaju przestępstw skarbowych (w dziedzinie podat-

ków, monopoli i ceł). Wynagrodzenia te bowiem nie są wypłacane z tytułu stosunku służbowego o ile chodzi np. o podatek dochodowy podlegają opodatkowaniu nie według działu II a według działu I ustawy.

Do art. 2 ustęp (3).

6) Przepisy tego ustępu stosują się również do osób, pełniących służbę na obszarze W. M. Gdańska.

7) Osoby pełniące służbę zagranicą i w W. M. Gdańsku i opłacające podatek dochodowy od uposażenia na rzecz państwa, na obszarze którego pełnią służbę, lub na rzecz W. M. Gdańska, wolne są od specjalnego podatku.

Do art. 3 pkt. (1).

8) Podane w tym punkcie minima 100 lub 110 złotych wolne są od podatku nie tylko w tych wypadkach, gdy łączna suma wszystkich wynagrodzeń płatnika, jakie on w ogóle pobiera, nie przekracza 100 lub 110 złotych, lecz także wówczas, gdy płatnik pobiera wynagrodzenia od kilku władz, instytucyj i t. p., wypłacających mu odrębnie te wynagrodzenia i gdy wynagrodzenie wypłacone w ciągu miesiąca przez poszczególną władzę, instytucję i t. p. nie przekracza złotych 100 lub 110.

Przykład: Płatnik pobiera wynagrodzenie w trzech instytucjach po złotych 80 każde i każda z tych instytucyj wypłaca mu wynagrodzenie odrębnie. Płatnik nie podlega specjalnemu podatkowi od żadnego z tych wynagrodzeń. Jeżeli jednak jedna z tych instytucyj zamiast wypłacać płatnikowi wynagrodzenie odrębnie przekazuje je drugiej i ta druga instytucja wypłaca płatnikowi dwa wynagrodzenia w łącznej sumie 160 złotych, wówczas suma 160 złotych podlega podatkowi, a ze zwolnienia korzysta jedynie wynagrodzenie trzecie w sumie 80 zł., wypłacone odrębnie przez instytucję trzecią.

Do art. 4.

9) Za „poszczególną władzę, urząd, przedsięwzięcie, zakład, instytucję” uważać należy każdy poszczególny organ uprawniony w myśl obowiązujących przepisów do asygnowania wynagrodzenia, choćby nawet asygnowało płatnikowi wynagrodzenie kilka różnych organów w ramach jednego resortu, a w wojsku każdą jednostkę administracyjną lub jednostkę gospodarczo samodzielną. Jeżeli więc urzędnik otrzymuje np. jedno wynagrodzenie, asygnowane mu bezpośrednio przez Ministerstwo, a drugie bezpośrednio przez podległą władzę II instancji, to w tym wypadku Ministerstwo i władza II instancji są odrębnymi organami asygnującymi i każdy z nich potrąca

specjalny podatek według skali, przypadającej dla wypłaconego przez siebie wynagrodzenia. Przewidziana zatem w art. 4 kumulacja wynagrodzeń przez użycie zwrotu: „za podstawę ustalenia stopy procentowej i obliczenia specjalnego podatku przyjmuje się łączną sumę wszelkich wynagrodzeń...” zachodzi tylko wówczas, gdy kilka wynagrodzeń wypłaca płatnikowi jeden i ten sam organ asygnujący. Stosuje się to nie tylko do wypadków, kiedy jeden organ asygnujący wypłaca płatnikowi kilka wynagrodzeń z mocy obowiązujących przepisów, ale także wówczas, kiedy dzieje się to *via facti*, a więc kiedy różne władze, urzędy i t. p. przekazują wynagrodzenie jednemu organowi asygnującemu, a ten wypłaca je następnie płatnikowi.

10) Stopę procentową ustala się i podatek oblicza się od wynagrodzenia brutto. O ile chodzi zatem np. o pracowników kontraktowych, podstawę obliczenia stanowi suma wynagrodzenia bez potrąceń z tytułu podatku dochodowego, składek ubezpieczeniowych, opłat na fundusz pracy i t. p.

11) W przeciwieństwie do podatku dochodowego, specjalny podatek pobiera się nie od sumy wynagrodzenia w stosunku rocznym, lecz od łącznej sumy tych wszystkich wynagrodzeń, które płatnik od poszczególnej władzy i t. p. faktycznie otrzymał w ciągu miesiąca.

O ile jednak chodzi o:

a) odprawy, wypłacane jednorazowo za trzy miesiące lub za dłuższy okres czasu spowodu bezwzględnego rozwiązania stosunku służbowego z płatnikiem;

b) stałe miesięczne wynagrodzenia, które nie zostały wypłacone w terminie i wypłacane są za czas ubiegły jednorazowo lub w kilku ratach;

c) wynagrodzenia z tytułu zaległych emerytur, rent i t. p. wypłacane jednorazowo, np. na skutek wygrania skargi o emeryturę w Najwyższym Trybunale Administracyjnym.

Ministerstwo Skarbu na zasadzie art. 130 ordynacji podatkowej zarządza, co następuje:

We wszystkich wymienionych wyżej pod a) — c) wypadkach specjalny podatek należy obliczać i potrącać według stopy procentowej, przypadającej od wchodzących tu w rachubę wynagrodzeń osobno za każdy miesiąc. Na przykład: pewien urząd wypowiada w końcu stycznia b. r. pracownikowi pracę, zwalnia go z dniem 31 stycznia i wypłaca mu trzymiesięczną odprawę za luty, marzec i kwiecień 1936 r. Pracownik ten pobierał miesięczne wynagrodzenie w kwocie 300 złotych, otrzymał więc w styczniu wynagrodzenie normalne za styczeń w kwocie 300 zł. i w dniu 31 stycznia

900 zł. tytułem odprawy, razem 1.200 złotych. Stosownie do wyjaśnień wyżej zawartych pracownikowi temu należy obliczyć i potrącić podatek od sumy 1.200 zł., lecz według stopy procentowej, przypadającej od wynagrodzenia 300 zł. miesięcznie.

Przykład drugi: urzędnik skarży do Najwyższego Trybunału Administracyjnego decyzję władzy, odmawiającą mu prawa do emerytury. Skargę wygrywa i w styczniu 1936 r. otrzymuje zaległą emeryturę jednorazowo za trzy lata wstecz w wysokości 125 zł. za każdy miesiąc. Urzędnikowi temu należy podatek obliczyć i potrącić od ogólnej wypłaconej mu sumy, lecz według stopy procentowej, przypadającej od sumy 125 zł.

Gdyby jednak w wypadkach, o których mowa pod b) i c), wypłacane za czas ubiegły wynagrodzenie za każdy poszczególny miesiąc nie przekraczało minimum wolnego od podatku (100 lub 110 złotych), łącznie zaś suma wypłacanego wynagrodzenia za czas ubiegły przekraczała to minimum, wówczas należy stosować zasady następujące:

A) Jeżeli płatnikowi w ubiegłych miesiącach wogóle nie było płacono i jeżeli zarazem wynagrodzenie jego za każdy miesiąc nie przekraczało minimum wolnego od podatku (100 lub 110 złotych), wówczas od ogólnej sumy wypłacanego mu za czas ubiegły wynagrodzenia należy podatek obliczyć i potrącić według stopy procentowej przewidzianej dla pierwszego stopnia wynagrodzenia. Np. płatnikowi wypłacane jest jednorazowo wynagrodzenie za dwa lata wstecz, które miesięcznie wynosi 90 złotych. Ogólna suma wynagrodzenia (90×24) wynosi 2.160 zł. Od tej sumy należy pobrać podatek według stopy 7⁰/₁₀₀ lub 5,5⁰/₁₀₀, w zależności od tego, czy wypłacane wynagrodzenie podlega potrąceniu z tytułu opłat emerytalnych lub składek ubezpieczeniowych, czy też nie.

B) Jeżeli płatnikowi, pobierającemu wynagrodzenie w pewnej określonej wysokości, w ubiegłych miesiącach wypłacono tylko część tego wynagrodzenia, a następnie w pewnym miesiącu, oprócz wynagrodzenia bieżącego, wypłaca mu się wyrównanie za miesiące ubiegłe, całkowicie lub częściowo, wówczas od kwoty wypłacanego wyrównania specjalny podatek należy obliczyć i potrącić według stopy procentowej, przypadającej od pełnej sumy wynagrodzenia za każdy ubiegły miesiąc, wyrównując równocześnie kwoty za mało ewent. potrąconego podatku w miesiącach ubiegłych.

Przykład: Płatnik ma umówione wynagrodzenie w sumie 250 złotych miesięcznie. W miesiącach od lipca 1935 do marca 1936 nie wypłacano mu pełnej sumy 250 złotych, lecz wypłacano: w lipcu 1935 r. 120 złotych, w sierpniu — 180 zł., we wrześniu 150 zł.,

w październiku, listopadzie i grudniu 1935 r. po 160 zł., w styczniu i lutym 1936 r. po 130 zł. i w marcu 1936 r. 200 złotych. W ten sposób płatnikowi zamiast 2.250 zł. (9 miesięcy po 250 zł.) wypłacono tylko 1.390 zł. W kwietniu 1936 r. wypłaca się płatnikowi jednorazowo wyrównanie w kwocie 860 zł. plus bieżące wynagrodzenie 250 zł., razem 1110 złotych. Podatek od tej kwoty należy obliczyć i potrącić nie według stopy dla sumy 1.110 zł., lecz według stopy dla sumy 250 zł., czyli sumy normalnego miesięcznego wynagrodzenia, a równocześnie należy obliczyć i potrącić za mało pobrany podatek w miesiącach grudzień 1935 r. — kwiecień 1936 r., jeżeli on w tych miesiącach był obliczony według stopy procentowej, przypadającej od sumy faktycznie wypłaconej w poszczególnych miesiącach.

Tę samą zasadę należy stosować także i wówczas, gdy wypłata wyrównania następuje nie jednorazowo, lecz w ratach.

C) Zasadę przytoczoną pod B) należy stosować również w wypadkach wypłacania wyrównania wynagrodzenia za ubiegłe miesiące np. spowodu wygrania skargi o wyższy wymiar emerytury.

Wkońcu Ministerstwo Skarbu podkreśla, że ulgi przyznane w niniejszym punkcie odnoszą się tylko do stałych miesięcznych wynagrodzeń, natomiast nie mają zastosowania do wypłat wszelkiego rodzaju zaległych i bieżących wynagrodzeń jednorazowych, tantjem, prowizyj i t. p., które powinny być opodatkowane ściśle według przepisów dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r.

Do art. 5 ustęp (1).

12) Specjalny podatek, podobnie, jak podatek dochodowy, pobiera się drogą potrącenia przy wypłacie wynagrodzenia. O ile płatnik pobiera w ciągu miesiąca raz tylko wynagrodzenie, sprawa nie przedstawia żadnych wątpliwości. Jeżeli natomiast płatnik w ciągu miesiąca pobiera wynagrodzenie w kilku terminach np. 8-go, 15-go i 24-go, wybór sposobu i terminu potrącenia podatku pozostawiony jest wolnej woli pracodawcy. Pracodawca może zatem, jeżeli zgóry wie, ile wyniesie łączne wynagrodzenie pracownika w danym miesiącu, potrącić mu cały podatek przy wypłacie pierwszego wynagrodzenia, może to zrobić przy wypłacie drugiego lub nawet ostatniego wynagrodzenia, może wreszcie potrącać odpowiednią część specjalnego podatku przy każdorazowej wypłacie — wogóle może czynić tak, jak jemu i pracownikowi wygodniej, byle najpóźniej przy ostatniej wypłacie sprawa potrącenia całego specjalnego podatku od łącznej sumy wszystkich wypłacanych płatnikowi w tym miesiącu wyna.

grudzień, była definitywnie załatwiona, a potrącony podatek został wpłacony do dnia 7-go następnego miesiąca.

13) Osoby, których wynagrodzenia wolne są od potrąceń z tytułu podatku dochodowego i opłat emerytalnych lub składek ubezpieczeniowych a obciążone są wyłącznie opłatami na rzecz Funduszu Pracy, opłacają specjalny podatek według skali określonej w pkt. 1). Przez określenie „wynagrodzenia wolne od państwowego podatku dochodowego” rozumieć należy również wynagrodzenia wolne od tego podatku tylko z tego względu, że nie przekraczają ustalonego ustawą minimum egzystencji, a zatem wynagrodzenia nie przekraczające w stosunku rocznym—o ile chodzi o grudzień 1935 r. — sumy 2.500 zł., a o ile chodzi o czas od 1 stycznia 1936 r. — sumy 1.500 zł. np. od emerytury w wysokości 120 zł. miesięcznie, która jako nieprzekraczająca w stosunku rocznym sumy 1.500 zł., jest należna od podatku dochodowego, a nie podlega też potrąceniu z tytułu opłat ubezpieczeniowych i emerytalnych, podatek specjalny należy potrącić według skali p. 1 (art. 5 ust. 1).

Do art. 5 ustęp (4).

14) Znaczenie tego przepisu obrazuje przykład następujący: Pracownik od jednej władzy asygnującej pobiera dwa wynagrodzenia po 300 złotych miesięcznie, razem złotych 600. Z tych jedno wolne jest od podatku dochodowego i opłat emerytalnych (ubezpieczeniowych), drugie podatkowi i opłatom podlega. Podatek obliczyć należy w sposób następujący: Stopa procentowa dla sumy 600 złotych według skali pierwszej wynosi 14⁰/₁₀₀, według skali drugiej 10⁰/₁₀₀. Do pierwszych 300 złotych należy więc zastosować stopę procentową 14⁰/₁₀₀, do drugich 10⁰/₁₀₀. Podatek będzie więc wynosił: od pierwszych 300 złotych — 14⁰/₁₀₀ czyli 42 złote, od drugich 300 zł.—10⁰/₁₀₀ czyli 30 zł., razem 72 złote.

Do art. 7.

15) Władze, urzędy, przedsiębiorstwa i t.p., które na podstawie dotychczasowych zarządzeń korzystają ze zwolnienia od przedkładania władzom skarbowym odpisów list płacy w związku z poborem podatku dochodowego według działu II ustawy, korzystają z takiego samego zwolnienia również w odniesieniu do podatku specjalnego.

16) Wszystkie inne władze, urzędy, przedsiębiorstwa i t.p. winny równocześnie z wpłatą potrąconego podatku specjalnego przedkładać albo odpisy listy płacy, albo wykazy według wzoru, obowiązującego w odniesieniu do podatku dochodowego — dz. II. Odpisy list płacy będą wówczas tylko uznane za wystarczające,

jeżeli będą zawierały conajmniej następujące rubryki: imię i nazwisko płatnika, wysokość łącznego wypłaconego w miesiącu wynagrodzenia brutto, tak w gotówce jak i w naturze, suma potrąconego podatku.

Minister Skarbu
(—) E. Kwiatkowski.

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH i OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 7

z dnia 21 stycznia 1936 r. (I R-352/36)
zawierający wyjaśnienia w sprawie
podatku specjalnego.

Ministerstwo przesyła do wiadomości i stosowania powyższy odpis okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 11 stycznia 1936 r. Nr. D. V.43296/1/35, zawierającego wyjaśnienia do dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o specjalnym podatku od wynagrodzeń wypłacanych z funduszy publicznych (Dz. U R. P. Nr. 82, poz. 503). Powyższy okólnik ogłoszony został w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu Nr. 1 z dnia 11 stycznia 1936 roku pod poz. 38.

Naczelnik Wydziału (—) A. NOWAK.

33.

MINISTERSTWO SKARBU

Odpis.

L. D. III 17772/3/35

Warszawa, dn. 5.XII.1935 r.

Zaliczki na uposażenie funkcyjnarzuszów państwowych prowizorycznych.

Do
Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu i Senatu, Najwyższej Izby Kontroli, Prezydium Rady Ministrów i wszystkich Ministerstw

w/m

Z paragrafu 56 przepisów rachunkowo-kasowych dla władz i urzędów państwowych załącznik Nr. 1 do Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 9, poz. 178 z r. 1935 wynika, że w razie przeniesienia funkcjonarjusza państwowego w stan spoczynku, dotychczasowa jego władza przełożona sporządza na podstawie karty uposażenia wypis należności i długów i przesyła go tej władzy, która przeniesionemu funkcjonarjuszowi będzie wypłacała zaopatrzenie celem potrącania niespłaconych zaliczek na uposażenie.

Ponieważ obecnie część funkcjonarjuszy państwowych — mianowicie prowizoryczni oraz

stali, mianowani po dniu 1 lutego 1934 r., są uczestnikami Państwowego Zakładu Emerytalnego, który należy do kategorii przedsiębiorstw państwowych, a nie jest władzą i posiada odrębną osobowość prawną, omawiany tryb potrącania odnośnie do tych funkcjonariuszów nie da się zastosować bez zastrzeżeń. Windykowanie pretensji z tytułu niespłaconej zaliczki na uposażenie z zaopatrzeń pobieranych z Państwowego Zakładu Emerytalnego nie może się odbywać w trybie bezpośredniego potrącania jedynie na podstawie wypisu należności, a musi się opierać albo na tytule wykonawczym użytym w drodze postępowania sądowego albo na zgodzie zobowiązanego.

Z przytoczonych wyżej okoliczności wynika, że w interesie obustronnym — Skarbu Państwa i zaliczkobiorcy — bardziej celowem byłoby wprowadzenie zasady, iż udzielenie zaliczki na uposażenie funkcjonariuszowi państwowemu prowizorycznemu względnie stałemu mianowanemu po dniu 1 lutego 1934 r., czyni się zależne od złożenia przez proszącego o zaliczkę pisemnego oświadczenia, wyrażającego zgodę, by w razie przeniesienia go w stan spoczynku niespłacona ewentualnie część zaliczki potrącona została z jego zaopatrzenia emerytalnego przez Państwowy Zakład Emerytalny.

W przeciwnym bowiem razie zachodziłaby konieczność wniesienia przeciwko zaliczkobiorcy powództwa cywilnego, pociągającego za sobą koszty procesowe.

Wspomniane oświadczenie w razie przeniesienia funkcjonariusza w stan spoczynku przed spłaceniem zaliczki, władza przełożona przesłałaby Państwowemu Zakładowi Emerytalnemu wraz z wykazem należności i długów.

W związku z tem Ministerstwo Skarbu prosi, aby władze i urzędy państwowe zażądały dodatkowo tego rodzaju oświadczeń od tych funkcjonariuszów, — uczestników Państwowego

Zakładu Emerytalnego, którzy uzyskali już zaliczki na uposażenie i dotychczas ich nie spłacili.

(—) T. Grodyński
Podsekretarz Stanu.

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OSWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 20 grudnia 1935 r.
Nr. BP.-27534/35.

Zaliczki na uposażenie funkcjonariuszów państwowych prowizorycznych.

Do wiadomości i wykonania.

p. o. Dyrektora Biura Personalnego
(—) Dr. Z. KWIATKOWSKI.

KURATORJUM Równie, dn. 22.I.1936 r.
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. BP. 23410/35.

Zaliczki na uposażenie funkcjonariuszów państwowych prowizorycznych.

OKÓŁNIK Nr. 3.

Podając powyższe zarządzenie do wiadomości i ścisłego stosowania, równocześnie zarządzam, iż udzielenie wyżej wymienionym funkcjonariuszom państwowym (uczestnikom Państwowego Zakładu Emerytalnego) nowych zaliczek na uposażenie uzależnione jest od złożenia przy podaniu o udzielenie zaliczki na uposażenie pisemnego oświadczenia według niżej podanego wzoru.

Własnoręczność podpisu uwidocznionego na oświadczeniu winna stwierdzić władza przełożona funkcjonariusza (Inspektor Szkolny, Dyrektor Szkoły) po zaopatrzeniu w pieczęć urzędową.

Podania o zaliczki bez tych oświadczeń nie będą rozpatrywane.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. E. NOWICKI.

Zał. do okólnika Kurat. Nr. 3.

U P O W A Ż N I E N I E.

Niniejszem upoważniam Państwowy Zakład Emerytalny w Warszawie do potrącania z mego zaopatrzenia emerytalnego względnie odprawy, pozostałych, w razie zwolnienia mnie ze służby czynnej, rat niespłaconej zaliczki na uposażenie, udzielonej mi z sum Skarbu Państwa przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łuckiego w Równem.

....., dnia.....193 r.
(miejscowość)

(własnoręczny podpis)

Własnoręczność podpisu

(nazwisko i imię)

..... stwierdzam.

(tytuł służbowy i miejsce służby)

....., dnia.....193 r.
(miejscowość)

(Pieczęć)

(Inspektor Szkolny, Dyrektor)

34.

MINISTERSTWO KOMUNIKACJI

Odpis.

Departament Handlowo - Taryfowy W-wa, dn. 17.I.1935 r.

Nr. HO-II-24/17.

na Nr. I Praw. 2540-288-35
z dn. 13 XII 35 r.Do
Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
w miejscu.

Ministerstwo Komunikacji uznaje doniosłość względów, które przemawiają za rozszerzeniem normy maksymalnej wieku upoważniającego do korzystania z ulg dla młodzieży kształcącej się, a w szczególności dla studentów szkół wyższych.

Pomimo to Ministerstwo Komunikacji nie może zadość uczynić wnioskowi o podniesienie granicy wieku. Spełnieniu życzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego stoją na przeszkodzie poważne względy finansowe i względy polityki taryfowej, nakazujące ostrożność w rozbudowywaniu jakichkolwiek nowych obciążeń taryfowych, rygorystyczne traktowanie serwitutów i konieczność kasowania wszelkiego rodzaju przerostów.

W szczególności:

(1) Kolej poświęciła ostatnio około 100 milionów złotych na zniżki taryf osobowej i towarowej, co pociąga za sobą konieczność najdalej posuniętej ochrony wpływów P. K. P. przed dalszemi ofiarami i stratami.

(2) Kolej między innymi przyznała od 1.I.1936 r. jednolitą nową taryfę ulgową czasokresową, jednakową dla wszystkich warstw ludności, przy jednoczesnym skasowaniu licznych odmian biletów czasokresowych. Stosuje się obecnie ogólnie dostępne bilety miesięczne i tygodniowe, które w stosunku do poprzednich cen biletów miesięcznych zawierają obniżkę od 33—50%. Z ulgi tej korzysta jednakowo: chłop, urzędnik, robotnik, bezrobotny i osoba kształcąca się, mająca więcej niż 30 lat.

(3) Udzielenie ulgi szkolnej miesięcznej dla osób powyżej lat 30, t. j. dla osób przeważnie na stanowiskach, uważane być musi za przerost serwitutu szkolnego, naruszający zasadę zrównania opłat dla wszystkich i wprowadzający w ten układ dysharmonję, w wysokim stopniu zachęcając do nieojojalnego korzystania z ulg szkolnych w celach niewłaściwych.

Splot tych zależności i konsekwencje są łatwo zrozumiałe jeżeli się zważy, że:

(a) ulga oświatowa w postaci biletów miesięcznych szkolnych sięga niezmiernie niskiego poziomu opłat, niespotykanego przy jakichkolwiek innych przewozach i na jakichkolwiek innych kolejach europejskich, a mianowicie zawiera ona ustępstwo około 92% (za cenę 4,5 biletów — około 60 przejazdów) przyczem kolej pobiera około 1/2 grosza za osobokilometr, który ją kosztuje w zakresie samych wydatków eksploatacyjnych około 4,1 grosza;

(b) ulga oświatowa miesięczna obejmuje olbrzymi zakres wszelkiego rodzaju szkół, uczelni, kursów i wykładów, dając najrozmaitszą okazję do uzyskania legitymacyj.

(4) Powyższe okoliczności dowodzą, iż kolej w jak najszerszym zakresie uwzględniła postulaty oświatowe. Tembardziej zatem obstawiać musi przy tem, aby granica stosowania tak znacznych ulg bardzo liberalnie pociągnięta, bezwzględnie nie została przekroczona.

Nie byłoby żadnej słusznej racji społecznej, aby przyznając wyjątkowe ustępstwa oświatowe np. osobie powyżej lat 30-tu, pragnącej uczęszczać na kurs wieczorny „gospodarstwa domowego”, „lotny kurs żeglarstwa”, „kurs umuzykalniania” i t. d., odmówić jej np. robotnikowi jadącemu do pracy, chłopu jadącemu z mlekiem, urzędnikowi, jadącemu do zajęcia, bezrobotnemu, szukającemu pracy i innym.

Współrzędne stosowanie dwu rodzajów ulg stwarza nieuniknioną spekulację do uzyskania ulgi dalej idącej i pęd ten dał się dobrze zaobserwować, kiedy z ulg „oświatowych” korzystali nawet, jak świadczą stwierdzone przykłady starsi adwokaci, lekarze i inżynierowie, którzy właśnie w tym celu zapisywali się na rozmaite kursy w rzeczywistości nie krępujące bynajmniej ich swobody w dysponowaniu czasem.

(5) W tych warunkach norma wieku stanowi jedyną realną gwarancję ograniczenia niepożądanego spekulacji, będąc zarazem pozytywnie uzasadnioną granicą maksymalną, ustaloną jak już wspomniano, raczej zbyt liberalnie.

Ministerstwo Komunikacji zaznacza, że już taryfa, która obowiązywała do dnia 1.I.1936 r. ustaliła wyraźnie, że ulga służy tylko dla młodzieży kształcącej się. Poparcie taryfowe tej młodzieży jest oczywiście o wiele bardziej uzasadnione od poparcia kształcenia się osób starszych, bowiem tak zarobkowanie młodzieży jak i wysokość jej zarobków stoi pod znacznie większym znakiem zapytania, niż zarobkowanie osób powyżej lat 30-tu.

Wyjątkowe ustępstwa, niższe od nowych znormalizowanych ogólnie dostępnych dla najuboższej nawet warstwy ludności, mogły być przez kolej przyznane tylko dla młodzieży. Od tego stanowiska kolej nie może odstąpić. Zmiana w tym względzie musiałaby pociągnąć za sobą ponowną rewizję spisu szkół i kursów, i skreślenie wszystkich tych, które nie wiążą swych uczniów odpowiednimi rygorami co do uczęszczania, a również musiałoby spowodować rewizję wysokości opłat w kierunku ich podwyższenia, aby usunąć dysharmonję w zakresie ogółu ulg.

(6) W stosunku do szkół akademickich powyższa argumentacja odgrywa taką samą rolę. Osoby powyżej lat 30-tu nie mogą wymagać dla siebie ulg wyjątkowych, jakie nie przysługują najuboższym warstwom ludności przy najniezbędniejszych przejazdach.

W tem oświetleniu argumenty wysuwane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego co do jednakowych opłat czesnego, wartości pracy i prawa kształcenia się osób powyżej 30-toletnich jak młodszych akademików nie mogą odgrywać roli decydującej na kształtowanie warunków stosowania ulgi.

(7) Specjalne rozróżnianie pewnych kategorii uczni o różnych uprawnieniach, zależnie od wieku, sprzeciwiałoby się ponadto jednolitości w stosowaniu ulgi szkolnej, która to jednolitość jest niezbędną z punktu widzenia usprawnienia odprawy i pewności kontroli.

Za Dyrektora Departamentu

(—) *Rogalski.*

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 7 lutego 1936 r.

Nr. I Praw-2540/26/36.

Osoby studjujące w wieku ponad
30 lat — ulgi kolejowe.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego udziela do wiadomości, zaznaczając, że wobec zajmowanego przez Ministerstwo Komunikacji stanowiska co do ulg kolejowych dla osób odbywających studia, które posiadają ponad 30 lat, Ministerstwo W. R. i O. P. nie udzieli osobnych odpowiedzi na wniesione w tej sprawie indywidualne podania zainteresowanych osób oraz zarządów szkół; podania te należy uważać za załatwione odmownie.

w z. Dyrektora Departamentu
(—) A. NOWAK
Naczelnik Wydziału

35.

MINISTERSTWO KOMUNIKACJI

Odpis

Departament Handlowo-Taryfowy

W-wa, dn, 17.I.1936 r.

Nr. H.O.II.24/212

Ulg dla absolwentów.

Do

Wszystkich Dyrekcji Okręgowych
Kolei Państwowych.

Z uwagi na to, że w związku ze zmianą przepisów taryfowych o przejazdach młodzieży szkolnej z dnia 1.I.1934 r. i z dnia 1.IX.1935 r., niektóre szkoły, nie będąc poinformowane na czas o zmianach tych przepisów, wydawały niewłaściwie zaświadczenia szkolne do korzystania z ulg kolejowych np. absolwentom, Ministerstwo Komunikacji nie upatrując w tych przypadkach złej woli tak ze strony szkół, jak również ze strony uczniów, poleca umorzyć zalegające obecnie jeszcze sprawy, jakie wynikły wskutek niewłaściwych przejazdów:

- 1) absolwentów szkół w okresie feryj letnich,
- 2) wychowañcom tych szkół, które przy zmianie w dn. 1.IX.1935 r. odnośnego wykazu zakładów naukowych (Dz. T. i Z.K. z r. 1935, Nr. 34), zostały omyłkowo opuszczone, a obecnie są już do niego włączone np. szkoły położnych.

Z umorzenia spraw, będących w toku załatwienia, nie należy wysnuwać wniosku, że mogą również być uwzględnione:

- a) reklamacje tych podróżnych, którzy dotychczas już uiścili dopłaty na skutek wezwania ze strony kolei,
- b) podania o umorzenie dopłat dotyczące szkół celowo skreślonych ze wspomnianego wykazu i dotąd w nim niemieszczonych chociażby w przyszłości miały być włączone do wykazu spowrotem.

Za Dyrektora Departamentu

(—) *St. Rogalski.*

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 31 stycznia 1936 r.

Nr. I Praw-2540/17/36.

Absolwenci — umorzenie spraw wynikłych wskutek ulgowych przejazdów kolejowych przed 1.IX.1935 r.

do wiadomości.

Naczelnik Wydziału (—) K. DUBIEL.

36.

MINISTERSTWO KOMUNIKACJI

Odpis.

Departament Handlowo-Taryfowy W-wa, dn. 5.II.1936r.

Nr. HO-II-24/31.

Duplikaty legitymacyj szkolnych.

Do
Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznegow miejscu.

Dyrekcje Okręgowe K.P. donoszą, że niektóre szkoły przy wydawaniu swoim wychowankom — wzamian zagubionych lub skradzionych — nowych legitymacyj, uprawniających do korzystania z ulg kolejowych, zaopatrują je temi samymi numerami, jakie nosiły legitymacje poprzednie.

Wobec tego, że o każdej zagubionej lub skradzionej legitymacji szkolnej umieszczone jest ogłoszenie w odnośnym Dzienniku Wojewódzkim, ponadto D. O. K. P. podaje do wiadomości służby wykonawczej zapomocą okólników, zdarzyć się mogą na tem tle nieporozumienia, pociągające przykre skutki dla danego podróznego.

Celem usunięcia omyłek, przy kwestjonowaniu ważności legitymacyj, konieczne jest, ażeby szkoły, wystawiające duplikaty legitymacyj szkolnych, zaopatrywały je innymi numerami niż te, jakie nosiły legitymacje zaginione lub skradzione.

Naczelnik Wydziału (—) *Rogalski.*MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 14 lutego 1936 r.

Nr. I. Praw-2540/31/36.

Duplikaty legitymacyj szkolnych.

do wiadomości i zastosowania się.

Naczelnik Wydziału (—) K. DUBIEL.

37.

MINISTERSTWO
PRZEMYSŁU I HANDLU

Odpis.

Warszawa, dn. 9.X.1935 r.

L. GMP.VIII.89

Do
Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznegow miejscu.

Rokrocznie z terenu całej Polski zjeżdżają się na Śląsk wycieczki najrozmaitszych orga-

nizacji i szkół, jak również większych lub mniejszych grup wojskowych oraz osób prywatnych.

Wycieczki te często zaopatrzone są w polecenia różnych władz udzielane bez porozumienia się z zainteresowanymi zakładami przemysłowymi; pozatem zjawiają się bez uprzedzenia, żądając bez względu na porę dnia lub dzień tygodnia oprowadzania ich po danym zakładzie.

Celem zobrazowania tego ruchu wycieczkowego można dla przykładu podać, że 3 Huty Wspólnoty Interesów w roku 1933-cim zwiedziło 279 wycieczek o ogólnej liczbie 6.768 osób, w roku zaś 1934-tym — 341 wycieczek o ogólnej liczbie 10.378 osób, nie licząc oprowadzań pojedynczych osób.

Wobec tego, że nadmierna ilość wycieczek na Śląsk, jak również wycieczki masowe, poza niebezpieczeństwem, na które mogą być narażeni członkowie tych wycieczek, sprawiają wielkie trudności dla kierownictwa zakładów przemysłowych przez absorbowanie personelu technicznego oprowadzaniem tych wycieczek, przemysł śląski został zmuszony do uregulowania tej sprawy przez ograniczenia polegające na następujących wytycznych:

1. Umożliwiać wycieczki należy tylko takim zakładom i instytucjom, które mogą mieć rzeczywiste zainteresowanie, t. zn. takim, których rodzaj działalności lub zakres studjów wiąże się z zakresem produkcji danego zakładu.

2. W myśl powyższego należy wyeliminować od zwiedzania zakładów dzieci szkół powszechnych i średnich ogólno-kształcących, wreszcie młodzież poniżej lat 16-tu.

3. Ilość uczestników poszczególnych wycieczek nie powinna przewyższać 40 osób.

W celu wykonania tych zaleceń Związek Pracodawców Górnośląskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego w Katowicach utworzył referat wycieczkowy, który ma za zadanie uzgadnianie terminów wszelkich wycieczek, pragnących zwiedzać huty żelaza i metali, oraz zakłady chemiczne i elektrownie na Śląsku.

Związek Pracodawców prosi, aby wszelkie zgłoszenia na zwiedzanie tych zakładów przemysłowych kierowane zostały pod adresem Związku Pracodawców Górnośląskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego, Katowice, ul. J. Ligonia 7, uwzględniając następujące wytyczne:

1. zgłaszanie wycieczek do Związku Pracodawców powinno nastąpić przynajmniej na dwa tygodnie przed terminem wycieczki;

2. możliwość zwiedzania zakładu przemysłowego przez wycieczkę będzie zapewniona jedynie po otrzymaniu przez organizatorów wycieczki piśmiennego zawiadomienia Związku Pracodawców, w którym będą dokładnie po-

dane data i godzina zwiedzenia danego zakładu przemysłowego;

3. wycieczki powinny punktualnie zjawić się w czasie i w miejscu wyznaczonym przez Związek Pracodawców;

4. zwiedzanie zakładów przemysłowych może się odbywać tylko w godzinach rannych, zaś hut cynku w godzinach popołudniowych (godz. 14);

5. wyklucza się od zwiedzania dni przedświąteczne i świąteczne;

6. zakłady przemysłowe zastrzegają sobie, że pomimo ustalonych terminów wycieczek mogą być w danym dniu nieczynne.

Na prośbę Związku Pracodawców Górnośląskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego Ministerstwo Przemysłu i Handlu prosi Ministerstwo o wydanie podległym sobie i zainteresowanym tą sprawą organom odpowiednich dyrektyw, regulujących zwiedzanie zakładów przemysłowych na Śląsku w myśl zawartych w niniejszym piśmie wytycznych.

Dyrektor Gabinetu Ministra
(—) *Patek.*

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 16 grudnia 1935 r.

Nr. I Pol-3464/35

Wycieczki na Górny Śląsk.

Ministerstwo przesyła do wiadomości i stosowania.

p. o. Naczelnika Wydziału
(—) S. MACISZEWSKI.

KURATORJUM Równe, dn. 18.II.1936 r.
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. O-23157/35.

W sprawie wycieczek na Górny Śląsk

Do
P.P. Inspektorów Szkolnych, Dyrekcyj
i Kierownictw Szkół w Okręgu.

Wskazówki zawarte w okólniku Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 9 października 1935 r. L. GMP.VIII.89 w sprawie organizowania wycieczek szkolnych na Górny Śląsk podaję do wiadomości i ścisłego przestrzegania.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. E. NOWICKI.

38.

OKÓLNİK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 13 lutego 1936 r. Nr. IWF-376/36.

w sprawie wycieczek szkolnych przybywających do Wilna celem złożenia hołdu Sercu Marszałka Piłsudskiego.

W związku z przewidywanem w b. r. przybyciem większej liczby wycieczek szkolnych do Wilna w celu złożenia hołdu Sercu Marszałka, Ministerstwo na prośbę Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego podaje do wiadomości, że wszystkie wycieczki szkolne, przybywające do Wilna, mogą być całkowicie obsłużone przez szkolne schronisko wycieczkowe w Wilnie, które na okres wzmożonego ruchu dysponować będzie 300 miejscami noclegowymi.

W celu więc zapewnienia wycieczkom, udającym się w r. b. do Wilna, odpowiednich warunków pomieszczenia i pobytu, należy przestrzegać następującego porządku:

1. Każda wycieczka szkolna powinna przynajmniej na miesiąc wcześniej przesłać pisemne zgłoszenie wycieczki pod adresem: Szkolne Schronisko Wycieczkowe w Wilnie, ul. Dominińska 3/5.
2. W przesłanym zgłoszeniu należy wskazać termin projektowanego przyjazdu, liczbę osób i płeć, oraz załączyć znaczek pocztowy na odpowiedź.
3. Żadna wycieczka nie powinna wyjechać do Wilna, dopóki nie otrzyma pisemnego potwierdzenia od zarządu schroniska, iż zgłoszenie jej zostało przyjęte i noclegi na dany termin są zapewnione.

Naczelnik Wydziału
(—) *J. Błoński.*

39.

OKÓLNİK KURATORJUM O. S. ŁUCKIEGO

z dnia 22 stycznia 1936 r. Nr. BP-23084/35

w sprawie wizytowania nauki religji rzymsko-katolickiej.

Podaję do wiadomości listę Księży delegowanych przez Ks. Biskupa Diecezjalnego do wizytowania nauki religji rzymsko-katolickiej w szkołach powszechnych na terenie Okręgu Szkolnego Łuckiego.

Dekanat Łucki.

1. Ks. Tadeusz Bączkowski, Proboszcz w Kiwercach — wizytuje szkoły powszechne w parafjach: Łuck, Rożyszcze, Ołyka, Torczyn.

2. Ks. Kan. Michał Prażmowski, Proboszcz w Rożyszczach — wizytuje szkoły w parafjach: Kołki, Sokół, Wiszenki.

3. Ks. Kan. Wiktor Oraczewski, Proboszcz w Ołyce: Kiwerce, Długoszyje, Zofjówka.

4. Ks. Władysław Sielawa, Proboszcz w Torczynie: Jałowicze, Nieświcz, Ławrów, Skurcze.

Dekanat Berestecki.

1. Ks. Stanisław Dobrzański, Proboszcz w Sienkiewiczówce — szkoły powszechne w parafjach: Beresteczko, Tesłuhów.

2. Ks. Stefan Adamowicz, Proboszcz w Złoczówce: Sienkiewiczówka, Targowica.

3. Ks. Szambelan J. Zwoliński, Proboszcz w Beresteczku: Łysin, Złoczówka, Boremel.

Dekanat Horochowski.

1. Ks. Bonawentura Burzmiński, Proboszcz w Kupiczowie — szkoły powszechne w parafji Kisielin.

2. Ks. Jan Nowak, Proboszcz w Drużkopolu: Łokacze, Szelwów.

3. Ks. Kowalski Witold, proboszcz w Kisielinie: Horochów, Kupiczów, Zaturce.

4. Ks. Aleksander Puzyrewicz, Proboszcz w Horochowie: Poryck, Drużkopól.

5. Ks. Antoni Staniszewski, Proboszcz w Porycku: Koniuchy, Nowy Zahorów.

Dekanat Dubieński.

1. Ks. Mieczysław Leszczyński, Profesor Sem. Duch. w Dubnie: w parafjach Drańcza Polska, Dubno, Krupiec, Radziwiłłów, Warkowicze.

2. Ks. Prałat Stanisław Kuźmiński, Proboszcz w Dubnie: Młynów.

3. Ks. Mikołaj Brodecki, Proboszcz w Radziwiłłowie: Pełcza, Ptycza.

4. Ks. Stanisław Woronowicz, Proboszcz w Młynowie: Radów.

Dekanat Korecki.

1. Ks. Rafał Godziński, Proboszcz w Korcu, w parafjach Myszakówka, Lewacze.

2. Ks. Leonard Samosenko, Proboszcz w Ludwipolu, w parafjach: Międzyrzec Korecki, Korzec.

3. Ks. Jan Pająk, Proboszcz w Międzyrzeczu Koreckim, w parafjach: Dermanka, Ludwipól, Niewirków.

Dekanat Kostopolski.

1. Ks. Władysław Kosarzecki, Proboszcz w Kazimierce, w parafjach: Huta Stepańska, Stepań, Wyrka, Potasznia.

2. Ks. Faustyn Lisicki, Proboszcz w Stepaniu: w parafji Kazimierka.

3. Ks. Ludwik Warpechowski, Proboszcz w Kostopolu: Annowola, Berezno.

4. Ks. Piotr Kaczorowski, Proboszcz w Bereznie: w parafji Kostopol.

Dekanat Kowelski.

1. Ks. Prałat M. Tokarzewski, Administrator parafji Kowelskiej, w parafjach: Turzysk, Maniewiczze, Zasmyki.

2. Ks. Franciszek Czechmistrzyski, Proboszcz w Hołobach — w parafjach: Mielnica, Powursk.

3. Ks. Kazimierz Mackiewicz, Proboszcz w Zasmykach: w parafji Hołoby.

4. Ks. Bolesław Jastrzębski, Proboszcz w Maniewiczach: Ratno, Buceń.

5. Ks. Bujalski Feliks, Proboszcz w Kamieniu Kosz.: w parafjach Małe Hołoby, Wielka Głusza, Kowel.

6. Ks. Józef Czajkowski, Proboszcz w Wielkiej Głuszy: Kamień Koszyrski.

Dekanat Krzemieniecki.

1. Ks. Dominik Wyrzykowski, Proboszcz w Katerburgu: Białozórka, Kołodno.

2. Ks. Jan Markul, Proboszcz w Dederkałach: Krzemieniec, Szumbar, Kutry.

3. Ks. Edward Studziński, Proboszcz w Krzemieńcu: w parafjach Łanowce, Katerburg, Wiśniowiec, Wyszogródek, Szumsk, Dederkały.

4. Ks. Stanisław Fijałkowski, Proboszcz w Wiśniowcu: Oleksiniec, Poczajów.

Dekanat Lubomelski.

1. Ks. Ignacy Pożerski, Proboszcz w Bindudze: w par. Pulemieć (Piszczce).

2. Ks. Kan. Gaspar Wolborski, Proboszcz w Ostrówkach: Luboml.

3. Ks. Kryweńczyk Wiktor, Proboszcz par. Przewały: Rymacze, Binduga.

4. Ks. Franciszek Milewski, Proboszcz w Maciejowie: Ostrówki, Opalin.

5. Ks. Stefan Jastrzębski, Proboszcz w Lubomlu: Maciejów, Przewały, Stawki.

Dekanat Ostrogski.

1. Ks. Kan. Aleksander Siennicki, Proboszcz w Zdołbunowie: Mizocz, Tajkury.

2. Ks. Wincenty Jach, Proboszcz w Ożeninie: Hłuboczek, Noworodczyce.

3. Ks. Jan Rutkowski, Proboszcz w Tajkurach: Ostróg.

4. Ks. Prałat J. Ptaszyński — Zdołbunów, Ożenin.

Dekanat Rówieński.

1. Ks. Stanisław Jadczyk, Proboszcz w Aleksandrji: Horyńgród, Tuczyn.

2. Ks. Kan. Aleksander Pierzchała — Równem.

3. Ks. Piotr Massalski, Proboszcz w Derażnem: Chołoniewice.

4. Ks. Wojciech Kamiński, Proboszcz w Szpanowie: Derażne, Hruszwica.

5. Ks. Mieczysław Rossowski, Proboszcz w Horyńgrodzie: Aleksandrja.

6. Ks. Bielecki Władysław, Proboszcz w Tuczynie: Szpanów.

7. Ks. Ludwik Syrewicz, Proboszcz w Równem: Klewań.

Dekanat Sarneński.

1. Ks. Władysław Manke, Proboszcz w Antonówce: Czartorysk, Rafałówka, Stepańgród, Włodzimierzec.

2. Ks. Dr. Brunon Wyrobisz, Proboszcz w Rokitnie: Sarny, Tomaszgród.

3. Ks. Prałat Świdorski Jan, Proboszcz w Sarnach: Antonówka, Rokitno, Wojtkiewicz, Klesów.

4. Ks. Dominik Wawrzynowicz: Bereżnica, Rafałówka, Czartorysk, Dąbrowica.

Dekanat Włodzimierski.

1. Ks. Stanisław Symon, Proboszcz w Litowieżu: Zabłotce, Sielec.

2. Ks. Franciszek Jaworski, Proboszcz w Swojczowie: Stęzarzyce.

3. Ks. Kan. Konrad Moszkowski, Proboszcz w Sielcu: Włodzimierz.

4. Ks. Kan. Bronisław Galicki, Proboszcz we Włodzimierzu: Uściług, Kalinówka.

5. Ks. Inf. K. Nosalewski, Proboszcz we Włodzimierzu: Swojczów, Korytnica.

6. Ks. Piotr Orynt, Proboszcz w Uściługu: Litowież.

Jednocześnie zaznaczam, że okólnik Kuratorjum Okr. Szk. Woł. z dnia 8.II.1930 r.

Nr. I-II-2049/30 ogłoszony w Dz. Urz. Kuratorjum Nr. 3, poz. 11 z 1930 r. traci swą moc obowiązującą w części dotyczącej Księży Wizytorów wyznaczonych do wizytowania nauki religii rzymsko-katolickiej w szkołach powstecznych.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *Dr. E. Nowicki.*

40.

OKÓLNİK KURATORJUM O. S. ŁUCKIEGO

z dnia 11 stycznia 1936 r. Nr. OWF-890/36

w sprawie bibliografji w. f. w C. B. P. w Równem.

W komunikacie Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagogicznej w Równem, zamieszczonym w niniejszym Dzienniku Urzędowym K. O. S. Ł., podano szczegółową bibliografję działu wychowania fizycznego.

Zawiadamiając o powyższem, zwracam uwagę nauczycielom ćwiczeń cielesnych na omawiany komunikat, którego celem jest przyczynienie się do należytego zorganizowania osobistej pracy samokształceniowej i ułatwienia w przygotowaniu się do egzaminów nauczycielskich.

Ponadto komunikuję, iż w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum O.S.Ł. Nr. 10 z 1933 r. na str. 436 i 437 podany jest regulamin oraz instrukcja dla czytelników zamiejscowych i dla konferencyj rejonowych o korzystaniu z wypożyczalni Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagogicznej w Równem.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *Dr. E. Nowicki.*

41.

KOMUNIKATY

Komisja Egzaminów Państwowych w Wilnie na nauczycieli szkół średnich

podaje do wiadomości, że egzaminy państwowe na nauczycieli szkół średnich w okresie egzaminacyjnym wiosennym b. r. rozpoczną się w dniu 23 maja b. r.

Kandydaci dopuszczeni do egzaminu w myśl § 12 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 9.X.1924 r. w brzmieniu nadanem mu rozporządzeniem Ministra W.R. i O.P. z dnia 24.IV.1935 r. (Dz.U.R.P. Nr. 36, poz. 253), którzy pragną przystąpić doń w tym okresie, winni zgłosić się pisemnie do Komisji Egzaminacyjnej w terminie do 2 maja b. r., składając jednocześnie opłatę 75 zł.

Rozkład i terminy egzaminów będą podane do wiadomości zainteresowanych drogą ogłoszenia w lokalu Komisji Egzaminacyjnej Uniwersytet, ul. Uniwersytecka 3, II p.

Kolegium Międzynarodowych Wykładów Akademickich im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego w Gdyni.

Pod egidą Komisji Współpracy Międzynarodowej Profesorów i Docentów Prawa Administracyjnego i Nauk Politycznych.

Rektor honorowy Kolegium: Minister Przem. i Handlu Gen. bryg. dr. Roman Górecki.

Rektor Kolegium: Prof. dr. Tadeusz Hilarowicz.

Kurs wiedzy o sprawach morskich i o morzu polskim odbędzie się w czasie od 12.VII do 31.VII 1936 r.

Połączone wykłady w obu Instytutach, wchodzących w skład Kolegium, a mianowicie w I) Instytucie Międzynarodowych Wykładów Nauk Administracyjnych i Gospodarczych i II) Instytucie Wykładów o Kulturach Narodów Słowiańskich.

Tymczasowy program wykładów:

1. Polityka ekonomiczna a morze.
 2. Prawo morskie, publiczne i prywatne. Ustrój władz morskich.
 3. Żegluga wszechświatowa.
 4. Polska marynarka handlowa.
 5. Polska marynarka wojenna oraz floty wojenne ważniejszych państw obcych.
 6. Technika żeglugi morskiej.
 7. Współczesne porty handlowe.
 8. Port w Gdyni.
 9. Port w Gdańsku.
 10. Apostolstwo morskie.
 11. Polski handel zamorski.
 12. Towary w portach i transport morski.
 13. Działalność banków w Gdyni.
 14. Sprawy bezpieczeństwa publicznego w porcie.
 15. Sprawy morsko-celne.
 16. Geografia i biologja morza Bałtyckiego. Roślinność nadmorska.
 17. Rybołówstwo morskie.
 18. Sprawy komunikacyjne, taryfowe i ekspórtowe.
 19. Historia i etnografia Pomorza.
 20. Historia marynarki polskiej.
 21. Miasto Gdynia.
 22. Wolne miasto Gdańsk.
 23. Sprawy klimatyczno-morskie.
 24. Morze w sztuce obcej i polskiej.
 25. Morze w polskiej literaturze pięknej.
 26. Turystyka morska.
 27. Liga morska i kolonialna.
 28. Morskie wychowanie młodzieży.
 29. Propaganda morza w szkołach.
 30. Bibliografia spraw morskich.
- Wykłady odbywać się będą od 12 do 31

lipca 1936 r. w Gmachu Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni.

Wykłady dostępne są dla urzędników państwowych i samorządowych, nauczycielstwa, oficerów, młodzieży akademickiej i innych osób, interesujących się zagadnieniami, wchodzącymi w zakres wykładów.

Uczestnicy wykładów otrzymują świadectwa uczęszczania (Certificat d'assiduité).

Opłata za wykłady wynosi zł. 20 za cały kurs.

Uczestnicy wykładów mają zapewnione pomieszczenia z utrzymaniem w cenie 5 zł. dziennie i zniżki kolejowe.

Zgłoszenia wykładów należy nadsyłać pod adresem Kierowniczkę Biura Kolegium Międzynarodowych Wykładów Akademickich p. Janiny Klemańskiej, Warszawa, ul. Wspólna 54, m. 3, tel. 9-28-54.

Uwaga: W zgłoszeniach należy podać: 1) czy zgłaszający(ca) się posiada zniżkę kolejową (o ile jej nie posiada, to otrzyma ją z Kolegium); 2) czy życzy sobie zarezerwowania pomieszczenia z utrzymaniem w cenie 5 zł. dziennie w Gmachu Państwowej Szkoły Morskiej.

Oddział Lecznico-Wychowawczy dla psycho-nerwowych dzieci w Chełmie.

Wojewódzki Komunalny Szpital Psychiatryczny w Chełmie otworzył z dniem 14.XII 1935 r. Oddział Lecznico-Wychowawczy dla psycho-nerwowych dzieci.

Na oddział ten przyjmuje się dzieci z wszelkimi zaburzeniami psychicznymi, których leczenie odbywać się będzie różnymi metodami leczniczymi i pedagogicznymi. Oddział posiada wychowawczynię nauczycielki, które udzielać będą dzieciom nauki szkolnej, by pobyt czasowy w szpitalu nie czynił luki w nauce dziecka i nauczycielkę szkoły specjalnej, która dzieciom niedorozwiniętym będzie udzielała nauki zapomocą metod pedagogji specjalnej.

Zadaniem Kierownictwa będzie stworzyć dzieciom środowisko pogodne, w którym dzieci mające tu spędzić pewien odcinek swego życia będą się czuć swobodnie i dobrze.

Bez krępujących planów i nakazów, bez nagany upokarzającej godność dziecka, będzie ono tutaj próbować swych sił wybierając sobie wśród zajęć takie, które najbardziej mu odpo-

wiada, a które do jego rozwoju na pożyteczną jednostkę społeczną jest potrzebne.

Dzieci przyjmowane będą obojga płci od 3 do 14-go roku życia, po przedłożeniu świadectwa lekarskiego stwierdzającego stan zaburzenia psycho-nerwowego, świadectwa przynależności do gminy zamieszkania, zobowiązania do pokrycia kosztów leczenia, oraz świadectwa stwierdzającego stan majątkowy zobowiązanego. W myśl art. 32 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Zakładach leczniczych koszt leczenia winny być uiszczone zgóry za miesiąc.

Stawka dzienna dla chorych z terenu województwa lubelskiego wynosi 3,50 zł., dla chorych z innych województw 4 zł.

W Y K A Z

złożonych kwot na budowę szkoły im. Legionów w Kostjuchnowce.

Saldo z Dz. Urz. Nr. 1/1936 r.—17.076 zł. 82 gr.
Firewicz Jan w Warszawie — 50 zł. — gr.

Razem 17.126 zł. 82 gr.

KONKURS

na stanowisko kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Sarnach.

Na zasadzie art. 11 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. Ust. Rzp. Pol. Nr. 104, z roku 1932, poz. 873), Kuratorjum ogłasza konkurs na stanowisko kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego z polskim językiem nauczania w Sarnach.

Szkoła mieści się w budynku własnym. Przy szkole znajduje się mieszkanie dla kierownika, składające się z 2-ch pokoi z kuchnią oraz grunt szkolny o obszarze 1/5 ha.

Kandydaci, ubiegający się o powyższe stanowisko, winni odpowiadać warunkom, przepisany w art. 12 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli. Pierwszeństwo będą mieli kandydaci, posiadający dodatkowe, poza przepisane, kwalifikacje zawodowe. Podania należy wnosić drogą służbową do Inspektoratu Szkolnego w Sarnach w terminie czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego konkursu w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum.

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA

MLECZKO FRANCISZEK
Krzemieniec

Wartość wychowawcza wypracowań piśmiennych polskich.

Obok kształcenia zdolności poprawnego wypowiedziania się w zakresie zjawisk świata zewnętrznego i wewnętrznego, wypracowania piśmienne ponadto spełniają rolę wychowawczą, nad którą warto się zastanowić.

Zwyczajnie całą uwagę polonisty zajmuje już to ortografia już też składnia wypracowań, co wkońcu nietylko ujemnie może się odbić na stosunku ucznia do wypracowania, ale także samego nauczyciela, zawalonego stosami zeszytów, zaczyna w najwyższym stopniu wyczerpywać nerwowo. Tymczasem, jak nauczanie w szkole ma służyć jako środek do celu, którym jest wychowanie, tak samo wypracowania piśmienne, jeżeli mają osiągnąć pełną swą wartość pedagogiczną, jaką w sobie potencjonalnie zawierają, muszą podporządkować samą pracę nad zdobyciem techniki wypowiedziania się w piśmie wyższemu problemowi szkoły — wychowaniu człowieka. Formę — treści. Oczywiście, przy zachowaniu zawsze koniecznego umiaru.

Potrzeba jednak, aby o tem wiedział i nauczyciel i — uczeń. Nauczyciel, by w całej pełni zadanie swe spełniał i wychowankom coraz to nowsze drogi pracy nad sobą wskazywał, uczeń, by w zapale nad samokształceniem swej uspołecznionej indywidualności nie ostygł.

Jeśli wyobrazić sobie, że postępek dziecka, jak postępek osobowości wogóle, jest sumą wytwarzanych od wewnątrz dyspozycji uczucia, woli i umysłu, mających na oku dobro jednostki i państwa, w którym jednostka ma stać się współtwórczą cegiełką, — to w takim oświetleniu problem wypracowania nietylko staje się nowym stadium rozwoju, o które autor podczas pisania posuwa się naprzód, ale także sposób uporania się z nowym zagadnieniem odzwierciedla rozwój już osiągnięty. To też temat wypracowania, które pretenduje

do celu wychowawczego, musi prowokować aktywność nowej energii psychicznej ucznia, jakkolwiek punktem jej wyjścia będą dyspozycje osiągnięte już dawno. Wówczas każde nowe wypracowanie staje się wyrazem coraz to szerszego i głębszego poglądu na rzeczywistość zewnętrzną, obiektywną, i wewnętrzną, subiektywną. A bogacenie nowymi elementami filozofji życiowej człowieka jest pracą samowychowawczą, którą zapoczątkują wczesne dni dzieciństwa, niemal niemowlęctwa, szkoła planowo rozwija w dalszym ciągu i doprowadza do pewnego stadium „dojrzałości”, a jednostka kontynuuje aż do śmierci. Wypracowania przedewszystkiem polskie, w uświadomieniu potrzeby pracy nad poszerzaniem zamkniętego koła doświadczeń i nad gromadzeniem doświadczeń nowych odgrywają rolę pierwszorzędną. Może w szkole średniej — jedyną.

Tak pojęte wypracowania stają się centralnym punktem organizacyjnym pracy psychicznej. W nich znajduje swoje wyładowanie dynamika obserwacji, poczynionych drogą bezpośrednią (osobiście) i pośrednią (przez lekturę, sprawozdanie drugich). Wypracowania stają się czynnikiem syntetyzującym doświadczenia i przeżycia różnych odcinków rzeczywistości szkolnej i pozaszkolnej. Korzystają z coraz to bystrzejszych narzędzi badania, narzędzi, które na swój sposób wyrabiają i czelują wszystkie przedmioty szkolne, lektura i doznania poza obrębem szkoły. Poczyna się emulacja pracy, dla której nie jest obojętna żadna obserwacja, żadne głębsze wniknięcie umysłu w zjawiska życia i świata. W uczniach powstaje potrzeba ustawicznie czynnej postawy życiowej, wyrabia się zmysł aktywności wszystkich władz psychicznych. Wewnętrzne „czuwaj”, jakby najczulsze sumienie młodziutkiej psychy, utrzymuje w ruchu twórczą nieustannie pracę ducha.

Wartość to wychowawcza wielka, przecież nie jedyna, wypracowań.

Uniwersytety dadzą uczniowi wiedzę, szkoła średnia dać musi szereg trwałych dyspozycji psychicznych, które sprawią, że absol-

went szkoły średniej jest wewnątrznie człowiekiem innym, aniżeli ten jego kolega, który zdał maturę jako eksternista. To jasne. Gdyby było inaczej, szkoła nie spełniałaby swego zadania wychowawczego. I tutaj wypracowania rolę swoją jak najlepiej spełniają. Życie od kolebki do grobu jest sumą drobnych i większych zadań, jakie rzeczywistość stawia przed człowiekiem, który te zadania ma rozwiązywać coraz lepiej. Podobnie, jak to jest w szkole. Najpierw należy objąć swoją świadomością całość piętrzącego się przed nami zagadnienia, dostrzec sens jego, początek i kres. Później drogę podzielić na szereg naturalnych etapów, a wreszcie przez opanowanie części realizować całokształt problemu. Przyczem, tak w szkole jak i w życiu, należy w obliczu drogi nowej skrzykiwać wszystkie swoje siły, które się ma do rozporządzenia, ażeby pod kierunkiem bacznej na wszystko i skupionej uwagi w tej właśnie chwili, teraz — nie później! — uporały się z trudnością jak najszybciej i jak najlepiej. Opanowanie techniki rozwiązywania nasuwających się zagadnień — to wielka zdolność, którą szkoła obdarza człowieka na drogę życia. Umieć dać ze siebie wszystko, co można dać najlepszemu, w chwili, która tego wymaga — to sztuka nielada i szkoła jedynie dać ją nam może. I to przedewszystkiem — drogą opanowanej techniki rozwiązywania wszelkich wypracowań, a szczególnie polskich.

Z wielką niecierpliwością wyglądają dzieci correctum. Dopytują się o nie, niemal proszą o pośpiech w poprawie... Czeka je niebyłajakie przeżycie! Chcą usłyszeć głos uznania, dorady, ze łzami w oczach przyjmują wiadomość o uchybieniach. Czują, że w zadaniu, jak w zwierciadle, odbił się ich pogląd na świat, ich inteligencja, charakter, wola postępu. Nauczyciel — jako świadomość wyższa — dostrzega wszystko i wskazuje nowe drogi. To też wielkiego taktu potrzeba i sympatji dla usiłowań drugiego, ażeby i autorzy zadań dobrych i autorzy zadań kiepskich uczuli w sobie „nowe serca bicie” i świeży zapach do dalszego wysiłku.

Przychodzi omawianie problemów wypracowania, wreszcie formy. Rozumieją i doceniają uczniowie zarzuty pod adresem budowy planu, uporządkowania zagadnień w wypracowaniu, logiki dowodzenia, ale dziwnym im się wydaje „upominanie” o „marną” kropkę, przecinek, odstęp, znak rozróżniający litery, staranność pisma i czystość zeszytu. Tymczasem — w tych właśnie najdrobniejszych niedociągnięciach leży wielkie zagadnienie wychowawcze. Prosta analogia wówczas robi swoje. Krawiec

nie przyszył guzika przy mundurku, rano matka podała herbatę bez cukru, urzędnik ruchu niedawny absolwent gimnazjum..., poleciał skierować pociąg na jednej z głównych stacyj torem 15-tym, zamiast 14-tym, wskutek czego dwa międzynarodowe pociągi najechały na siebie, powodując setki tysięcy szkód, pozbawiając życia wielu ludzi i podrywając zaufanie swoich i obcych do P.K.P. Wówczas zagadnienie małego niedociągnięcia poczyną nabierać wielkiego znaczenia wychowawczego, nie zniechęca, ale zapala do doskonalenia się pod kątem przyszłego życia, w którym dokładność w pracy, poczucie odpowiedzialności za wykonanie całości, finezja — to wartości pierwszorzędne i twórcze.

Sam fakt poprawy błędów kryje w sobie również duże możliwości wychowawcze. Wypracowanie nowe nęci świeżością zagadnienia i urokiem nieznannej drogi, którą przejść ma autor, poprawa usterek pociągać może jedynie radością spełnionego obowiązku i zdobyciem się na silną wolę. Nie wolno w życiu przechodzić do pracy drugiej, dopóki pierwsza dobrze nie wykonana: niesklasyfikowane zadanie z powodu braku correctum zadania poprzedniego mówi o tem doskonale.

Zatem — wartość wychowawcza wypracowań piśmiennych jest bardzo wielka: 1) zmuszają one do pracy samowychowawczej, a tem samem do poszerzania i pogłębiania poglądu na świat, 2) uczą organizować wszystkie siły duchowe w pewnym kierunku, i to w sposób możliwie najlepszy, 3) przyzwyczajają do liczenia się z rzeczami drobnymi, które w sumie składają się na całość życia, 4) kształcą poczucie obowiązkowości, dokładności i odpowiedzialności za podjętą pracę, 5) wyrabiają zmysł wyścigu pracy.

Pod takim kątem brane, wypracowania piśmienne mają zawsze „pozytywny punkt wyjścia”, nawet najsłabsze nie są pozbawione wartości wychowawczych. Nietylko uczą (metody piśmiennego omawiania przedmiotu, dowodzenia, korzystania z notatek i zdobyczy słownikowych), ale przedewszystkiem wychowują (wpajają potrzebę pracy nad sobą, celem objęcia świadomością jak największego zakresu wszelkiej rzeczywistości, uaktywniają dyspozycje już osiągnięte, ćwiczą w zdolności jak najlepszemu i jak najszybszemu wysiłku).

Wypracowania piśmienne nie śmieją być egzaminem, jeśli mają się stać walnym współczynnikiem wychowawczym w szkole i — jeżeli mają być godziną radosnego tworzenia rozwijającej się osobowości: umysłu, woli i serca.

Wychowanie Fizyczne. Sport. Turystyka. P. W.

Bibliografia.

- Aleksandrowicz A. Sport żeglarski. Lwów, 1930. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Baran J. Lekka atletyka. Wyd. 3. Lwów, 1933. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Baran J. — Sikorski W. — Wójcicki A. Piłka koszykowa. W-wa, 1935. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Bertram A. Gimnastyka domowa. W-wa, 1928. „Start”.
- Bętkowski T. Chirurgja ćwiczeń fizycznych i sportu. Wskazówki dla lekarzy sportowych. Lwów, 1931. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Björkstén E. Gimnastyka kobiet. Cz. I, II. Kraków, 1929/34. Studjum W.F.U.J.
- Bobkowski A. Podręcznik narciarski. Wyd. II. Lwów, 1926. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Bogdanowicz J. Zarys rozwoju fizycznego dziecka. W-wa, 1930. Minist. Pracy i Opieki Społ.
- Bohatyrew M. T. Jak samemu zbudować półślizgową płaskodenną łódź wiosłową. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Decroly-Monchamp M. Gry wychowawcze jako środek wdrożenia dziecka do czynności umysłowych i ruchowych. W-wa, 1931. Nasza Księgarnia.
- Dobrowolski Wł. Lekka atletyka. W-wa, 1933. Centr. Instytut Wydawnictw Zw. Strzeleckiego.
- Dybowski Wł. Badanie zdolności fizycznej dla celów wychowania fizycznego i sportu. Instrukcja ogólna i lekarska. Lwów, 1928. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Elliott-Lynn Z. C. Lekka atletyka dla kobiet i dziewcząt. Lwów, 1926. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Felsztyn T. Pogadanki o zawodach strzeleckich. W-wa, 1934. Centralny Instytut Wyd. Zw. Strzeleckiego.
- Fularski M. Przystosowanie wojskowe u obcych. W-wa, 1928. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Fularski M. Przystosowanie wojskowe w Polsce. W-wa, 1929. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Gebethnerówna J. — Filipowicz A. — Majkowski T. Gimnastyka metodyczna dla szkół. Wyd. 2. W-wa, b.r. Gebethner i Wolff.
- Germanówna M. Ćwiczenia cielesne w szkole powszechnej. Cz. I. Gimnastyka. Wyd. 4. Lwów, 1926. Jakubowski.
- Germanówna M. Ćwiczenia cielesne w szkole powszechnej. Cz. II. Gry i zabawy na boisku. Wyd. II. Lwów, 1925. Jakubowski.
- Germanówna M. — Fritz J. Ćwiczenia cielesne. Cz. III. Rozwój fizyczny dziecka, gry, zabawy i ćwiczenia w przedszkolu. Lwów, 1926. Jakubowski.
- Germanówna M. Gimnastyka w szkole powszechnej. Lwów, 1921. Jakubowski.
- Germanówna M. Gry, zabawy oraz ćwiczenia na boisku w szkole powszechnej. Lwów, 1923. Jakubowski.
- Goryńska W. — Dymecka J. — Kurkowska - Spychajłowa J. — Siermierka — Łuczniak — strzelanie. W-wa, 1935. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Heinrich A. Budowa kajaków. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Heinrich A. Podręcznik kajakowca. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Heinrich A. Szlaki wodne Polski. Oficjalny przewodnik Polskiego Związku Kajakowców. W-wa, 1932. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Humen Wł. Piłka ręczna. Lwów, 1926. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- (Instrukcja). Instrukcja przystosowania ogólnowojskowego kobiet. W-wa, 1933. P.U.W.F. i P.W.
- (Instrukcja). Instrukcja wychowania fizycznego. W-wa, 1931. Min. Spraw Wojskowych.
- Jabłczyńska-Jędrzejewska H. Narciarstwo. W-wa, 1935. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Jabłoński O. Budowa dwuosobowego kajaków harcerskiego typu „H”. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Jagusiak E. O wychowanie wojskowe młodzieży. W-wa, 1925. Gebethner i Wolff.
- Jaros F. Rozwój fizyczny dziecka w wieku szkolnym. B.m. i r. B.w.
- Jasiński J. Gry i ćwiczenia terenowe dla szkół powszechnych, średnich oraz organizacji młodzieży. Poznań, 1935. Księg. Św. Wojciecha.
- Jodłowski R. Ping-Pong. W-wa, 1934. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Kalinowski A. Naturalna metoda nauki pływania. Zabawy w wodzie. Crawl. Żabka. W-wa, 1934. Nasza Księgarnia.
- Kalinowski A. — Ziemkiewicz T. Jak urządzić ślizgawki. W-wa, 1935. Nasza Księgarnia.
- Karbowiak A. Wychowanie fizyczne Komisji Edukacji Narodowej w świetle historii pedagogii. Lwów, 1902. „Muzeum”.
- Karpowicz S. Zabawy i gry jako czynnik

- wychowawczy. W-wa, 1905. Księgarnia Naukowa.
- Kasprzyk A. — Czech Br. Narciarska zaprawa biegowa i skokowa. Kraków, 1934. Polski Związek Narciarski.
- Kolbuszewski L. Podręcznik przysposobienia wojskowego. W-wa, 1928. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Koniuszewski K. Dobór materiału ćwiczeń cielesnych dla szkoły powszechnej. W-wa, 1934. Nasza Księgarnia.
- Krak E. Wartości obywatelsko-społeczne w wychowaniu fizycznym. Łódź, 1932.
- Kraszewski S.—Saloni B.—Tumiłowicz S. Dwuosobowy kajak dyktowy. Plany i opis budowy. W-wa, 1933. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Krawczyk M. Ćwiczenia cielesne w szkole powszechnej. W-wa, 1933. Nasza Księgarnia.
- Krawczyk M. Ćwiczę i wychowuję. Lwów, 1934. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Krawczykowski Fr. Ćwiczenia cielesne 10-minutowe i śródlekcyjne w szkole powszechnej. W-wa, 1934. Nasza Księgarnia.
- Krawczykowski Fr. Jak wykonać przybory do ćwiczeń cielesnych w szkole powszechnej. W-wa, 1935. Nasza Księgarnia.
- Krawczykowski Fr. Przez ćwiczenia cielesne do zdrowia ciała i duszy. W-wa, 1935. Nasza Księgarnia.
- Krawczykowski Fr. Święto wychowania fizycznego w szkole powszechnej. W-wa, 1935. Nasza Księgarnia.
- Krygier Wł. Hokej na lodzie. W-wa, 1935. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Kuchar Wł. — Stahl Z. Tennis. Wyd. 2. Lwów, 1931. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Kuczyński J. Jachtowa praktyka morska. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Kuczyński J. Manewrowanie jachtem żaglowym. W-wa, 1932. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Kuczyński J. Roboty linowo-żaglowe na stopień żeglarza. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Kuczyński J. Wioślarz. (Podręcznik na stopień wioślarza). W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Kwast W. — Baran J. Piłka siatkowa. W-wa, 1934. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Laskowski K. Boks. W-wa, 1932. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Lenartowicz E. Podręcznik wioślarza regatowego. W-wa, 1930. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Lipawski M. Sport kajakowy. Lwów, 1930. Bardach.
- Lubicz-Szydłowski — Mierzejewski. Zabawy i gry ruchowe dla wojska i stowarzyszeń p. w. W-wa, 1931. Główna Księgarnia Wojskowa.
- Mandybur J. Wychowanie fizyczne w męskiej szkole zawodowej. Lwów, 1934.
- Mierzejewski Cz. — Baran J. — Humen Wł. Zasady nauczania lekkiej atletyki. W-wa, 1931. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Mydlarski J. Tabele miernika sprawności fizycznej dla młodzieży szkolnej. Młodzież męska. W-wa, 1935. Rada Naukowa W.F.
- Mydlarski J. Tabele miernika sprawności fizycznej dla młodzieży szkolnej. Młodzież żeńska. W-wa, 1935. Rada Naukowa W.F.
- Nehring E. Zasady łyżwiarstwa. W-wa, 1932. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- (Odznaka). Państwowa odznaka sportowa. Wyd. 5. W-wa, 1934. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Oleńdzki W. — Zelazowski Ł. Wychowanie fizyczne w obrazach letnich. W-wa, 1932. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Osmólski. Lekka atletyka. W-wa, 1920. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Osmólski Wł. Teoria sprawności ruchowej. W-wa, 1935. Nasza Księgarnia.
- Osmólski Wł. Zaniedbane drogi wychowawcze. W-wa, 1928. B.w.
- Osmólski Wł. — Jeziorowski H. Budowa terenów i urządzeń sportowych. W-wa, 1928. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Pągowska J.—Wołowska Z.—Żółtowska H. Turystyka górską i nizinna. W-wa, 1935. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Petyhorski M. Mój kajak — ręczna motorówka. W-wa, 1934. B.w.
- Piasecki E. Dzieje wychowania fizycznego. Wyd. 2. Lwów, 1929. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Piasecki E. Zabawy i gry ruchowe dzieci i młodzieży. Wyd. 3. Lwów, 1922. Książnica Polska T.N.S.W.
- Piasecki E. Zarys teorii wychowania fizycznego. Cz. I, II. Lwów, 1931. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Pietkiewicz K. Nauka jazdy na nartach. W-wa, 1935. Nasza Księgarnia.
- Pluciński M. Budowa kajaków. Kajak żaglowy „P. 7”. Opis i rysunki. W-wa, 1934. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Podoski J. Strzelanie. W-wa, 1934. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- (Poradnik). Poradnik w sprawach nauczania i wychowania oraz administracji w szkołach ogólnokształcących Nr. 3/5. Sale i boiska gimnastyczne. W-wa, 1931. Książnica-Atlas.
- (Przewodnik). Przewodnik narciarza po

- Krzemieńcu i okolicach. Krzemieniec, 1935. Z.O.S.
- Pulst W. Nauka gry w lawn-tennisa. W-wa, 1932. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- (Regulamin). Regulamin Państwowej Odznaki sportowej. W-wa, 1932. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Reicher E. O działaniu ćwiczeń cielesnych na ustrój ludzi zdrowych i chorych. W-wa, 1932. P.U.W.F.
- Rembowski Cz. Gry i zabawy zespołowe w świetlicy. W-wa, 1933. Instytut Oświaty Dorosłych.
- Rosenberg D. Teoretyczne podstawy ćwiczeń cielesnych dla kobiet ze szczególnem uwzględnieniem gimnastyki Bertram. W-wa, 1931. B.w.
- Schwarz J. Podręczny atlas fizycznego i psychicznego rozwoju młodzieży. Poznań, 1934. Anderson.
- Sikorski W. Gimnastyka. Cz. I. Wyd. 2 popr. Lwów, 1928. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Sikorski W. Gimnastyka. Cz. II. Lwów, 1930. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Sikorski W. Przykłady osnów lekcji gimnastyki dla młodzieży męskiej. W-wa, 1922. Niklewicz i Sp.
- Sikorski W. Wychowanie fizyczne w szkole powszechnej. Poznań, 1934. Księg. Św. Wojciecha.
- Skierczyński M. — Krawczykowski F. Zabawy i gry ruchowe. W-wa 1932. Nasza Księgarnia.
- Skierczyński M. — Krawczykowski F. Zabawy i gry ruchowe. Wyd. 2. W-wa, 1934. Nasza Księgarnia.
- (Sprawozdanie). Sprawozdanie z II Kongresu Kultury Fizycznej Kobiet, odbytego w dn. 28 i 29 kwietnia 1934 r. w Warszawie. W-wa, 1934. Tow. Krzewienia Kultury Fizycznej.
- (Sprzęt). Sprzęt sportowy i gimnastyczny. Opis i rysunki. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Stępień W. Vademecum żeglarza. Katowice, 1934. „Na tropie”.
- (Szkoła). Szkoła junaka. Służba. Podręcznik instruktora p. w. W-wa, 1935. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- (Szkoła). Szkoła junaka. Strzelectwo. Podręcznik instruktora p. w. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- (Szkoła). Szkoła junaka. Walka. Podręcznik instruktora p. w. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- (Szkoła). Szkoła junaka. Wychowanie fizyczne. Podręcznik instruktora p. w. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Szretterowa N. Gra ruchowa jako środek wychowawczy. W-wa, b. r. „Bluszcz”.
- Szwykowski L. Żeglarz śródlądowy. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Szymczyk Fr. Kolarstwo. Turystyka — tor — szosa. W-wa, 1931. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Śliwiński W. J. Anatomiczny opis ruchów ciała ludzkiego. Równe, 1935. Nakład autora.
- Śliwiński W. J. Narodówka. (W dwa ognie). Prawidła gier drużynowych. Łódź, 1932. Drukarnia Państwowa.
- Thulin J. G. Atlas gimnastyczny. Kraków, 1929. Studjum W. F. U. I.
- Törngren L. M. Podręcznik gimnastyki. Lwów, 1926. Książnica Atlas.
- Weyssenhoff J. Sztuka gry w piłkę nożną. Lwów, 1926. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Wojciechowski A. Uszkodzenia sportowe u kobiet. W-wa, 1935. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Zaleski A. Krótki podręcznik pływania. Wyd. 2. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Zaleski A. — Semedeni T. Pływanie. Lwów, 1928. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
- Zarychta A. Łuk i łucznictwo. W-wa, b. r. Związek Strzelecki.
- Zarychta A. Rycerski sport. Podręcznik łucznika. W-wa, 1928. B. w.
- Zelek J. Kajak szkolny ćwiczebny, spacerowy i turystyczny. Poznań, 1935. Księg. Św. Wojciecha.
- Ziętkiewicz Wł. Jazda na nartach. W-wa, 1930. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Ziętkiewicz Wł. Sprzęt narciarski. Wyrób, wybór, konserwacja, smary. Wyd. 2. W-wa, 1931. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Anatomja i fizjologia.

- Beck A. Podręcznik fizjologii. t. I, II. Lwów, 1924. Gubrynowicz i Syn.
- Bochenek A. Anatomja człowieka. t. I, II, III. Kraków, 1924/8. Pol. Akademia Umiejętności.
- Czubalski Fr. Zasady wychowania fizycznego i sportu w świetle fizjologii. W-wa, 1935. „Lekarz Wojskowy”.
- Ćwirko-Godycki M. Zarys antropometrii. Lwów, 1933. P.W.K.S.
- Dybowski W. Fizjologiczne podstawy wychowania. Wyd. II. W-wa, 1935. Nasza Księgarnia.
- Handelman B. Krótki zarys anatomji, fizjologii i higieny. Łódź, 1920. Fiszer.
- Hill A. V. Żywe maszyny. W-wa, 1934. „Mathesis Polska”.

- Konorski J.—Miller S. Podstawy fizjologicznej teorii ruchów nabytych. Ruchowe odruchu warunkowe. W-wa, 1933. Książnica-Atlas.
- Noll. Zarys anatomji, fizjologii i higieny. Wyd. 7. W-wa, 1928. Arct.
- Skowron S. Dziedziczność i wychowanie. W-wa, 1934. Związek Nauczycielstwa Polskiego.
- Szuman S.—Skowron S. Organizm, a życie psychiczne. W-wa, 1934. Nasza Księgarnia.
- Wernic L. Zasady anatomji, fizjologii i higieny. Wyd. 3. W-wa, 1920. Arct.
- Wyhowski Wł. Człowiek. Krótki zarys nauki o budowie i czynnościach ciała ludzkiego. Lwów, 1920. Książnica Polska T.N.S.W.

Higjena.

- Bernadzikiewicz T. Znaczenie ławek szkolnych i prawidłowych postaw ciała w wychowaniu młodzieży. Wyd. 2. Lwów, 1914. Pol. Tow. Pedagogiczne.
- Biehler M. Podręcznik higieny. Wyd. 2. W-wa, b. r. Gebethner i Wolff.
- Buzathowa M. Podręcznik higieny publicznej i szkolnej. Lwów, 1927. Książnica-Atlas.
- Fiumel A. Podręcznik pielęgniarstwa i ratownictwa. W-wa, 1934. Polski Czerwony Krzyż.
- Gądzikiewicz W. Ważniejsze zaburzenia zdrowia w wieku szkolnym i zapobieganie im powstawaniu. Kraków, 1933. „Szkołnica”.
- Handelsman Br. Wskazówki dla lekarzy szkolnych. Łódź, 1916. Fiszer.
- Hilarowicz H. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach. Lwów, 1925. Książnica-Atlas.
- Kasprzak M. Zasady higieny osobistej życia codziennego. W-wa, 1931. Pol. Związek Przeciwnożyliczy.
- Karaffa-Korbutt K. Higjena. Kurs uniwersytecki. Wyd. 2. Wilno, 1934. Zawadzki.
- Kopczyński S. Higjena szkolna. W-wa, 1921. Arct.
- Kopczyński S. Higjena szkolna. Wyd. II zmienione i rozszerzone. W-wa, 1933. Arct.
- Kopczyński S. Szkic higieniczno-wychowawcze. t. II. Lwów, 1923. Książnica Polska. T.N.S.W.
- Kopczyński S. Zasady higieny szkolnej. W-wa, 1924. Arct.
- Kopczyński S. Zdrowie dziatwy szkół powszechnych w Polsce. W-wa, 1929. Książnica-Atlas.
- Ruff S. O zapobieganiu zniekształceniom ciała. Lwów, 1928. Książnica-Atlas.
- Szewczykowski J. Higjena zaprawy sportowej i pomoc doraźna w sporcie. W-wa, 1934. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Szulc G. Higjena żywienia. W-wa, 1935. Koło Wydawnicze Oficerów Korpusu Sanitarnego.
- Śniadecki J. O fizycznym wychowaniu dzieci. Wyd. nowe. W-wa, 1920. Polska Składnica Pomocy Szkolnych.

Wycieczki szkolne.

- Berg A. Wycieczki Krajoznawcze. W-wa, 1923. Książnica Harcerska.
- Bykowski Cz. Jaksza. Wycieczki, ich organizacja i znaczenie w pracy kulturalno-oświatowej. Wyd. II popr. W-wa, 1933. Instytut Oświaty Dorosłych.
- Chmielowska M. Wykapka. Podręcznik harcerskiego wycieczkowania. W-wa, 1935. Harc. Biuro Wydawnicze.
- Ferens A. Z metodyki wycieczek. (Z zagadnień wychowawczych t. II). Łódź, 1932.
- Grotowska H. O poznawaniu kraju. Lwów, 1925. Książnica-Atlas.
- Litwin A. Organizacja wycieczek na podstawie nowych programów szkoły powszechnej. I, II. W-wa, 1934. Gebethner i Wolff.
- (Metodyka). Metodyka wycieczek krajoznawczych. Wyd. 2. W-wa, 1919. Arct.
- Muszalski E. Wielkie wycieczki harcersko-krajoznawcze. (Obozy wędrowne). Wyd. 2. W-wa, 1922. Książnica Harcerska.
- (Organizacja). Organizacja harcerskich drużyn żeglarskich. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- (Schroniska). Szkolne schroniska wycieczkowe. Informator wycieczkowy dla szkół i młodzieży szkolnej. IX. Rok 1935. W-wa, 1935. Książnica-Atlas.
- Śczygieł W. Harcerskie obozy nauczycielskie. (Cel, organizacja, program). Kraków, 1931. Komenda Chorągwi Harcerskiej.
- Trylski Z. Obozy. Uwagi dla kierowników obozów harcerskich i przyjaciół młodzieży. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- (Wycieczki). Wycieczki geograficzne w szkole średniej. ...Metodyka wycieczek... Program wycieczek. W-wa, 1926. Książnica-Atlas.
- Wyrobek Z. Harcerz w polu. Ćwiczenia w terenie. Wyd. 2. Lwów, 1932. Zakł. im. Ossolińskich.

Pisma.

- Die Leibesübungen. Berlin. r. 1930. (niekomplet).
- Start. W-wa, r. 1934.

- Start. W-wa, r. 1935.
 Wychowanie fizyczne. Poznań, r. 1920.
 (niekomplet).
 Wychowanie fizyczne. Poznań, r. 1925.
 (niekomplet).
 Wychowanie fizyczne. Poznań, r. 1926.
 (niekomplet).
 Wychowanie fizyczne. Poznań, r. 1927.
 (niekomplet).
 Wychowanie fizyczne. Poznań, r. 1928.
 (niekomplet).
 Wychowanie fizyczne. Poznań, r. 1929.
 (niekomplet).
 Wychowanie fizyczne. Poznań, r. 1930.
 (niekomplet).
 Wychowanie fizyczne. Poznań, r. 1931.
 Wychowanie fizyczne. Warszawa, r. 1932.
 (niekomplet).
 Wychowanie fizyczne. Warszawa, r. 1933.
 " " " r. 1934.
 " " " r. 1935.
 Wychowanie fizyczne w szkole.
 W-wa r. 1933/4.
 Wychowanie fizyczne w szkole.
 W-wa, r. 1934/5.
 Zdrowie. W-wa, r. 1930.

Samorząd szkolny.

Bibliografia.

- B. K. Organizacje uczniowskie a życie szkolne. Str. 140—141. Życie szkolne. r. 1932/33.
 Bykowski L. Samorząd w szkołach polskich. Str. 151—162. Rocznik Pedagogiczny S. II. T. I.
 Drózd A. Samorząd uczniowski w świetle doświadczeń. Str. 166—172. Miesięcznik Pedagogiczny r. 1935.
 Falkowska J. Warunki istnienia samorządu uczniowskiego w szkole. Str. 1 — 6. Sprawy Pedagogiczne. (Dodatek do Życia Krzemienieckiego). r. 1935. t. IV.
 Ferrière A. Samorząd uczniowski. Sztuka kształtowania obywateli dla narodu i ludzkości. Lwów, 1933. Książnica-Atlas.
 Grüss N. Stanowisko nauczyciela w samorządzie uczniów (na podstawie ankiety). Str. 147 — 153. Przegląd Humanistyczny r. 1932.
 Gryń Z. Szkolne organizacje społeczne a wychowanie obywatelskie. Str. 680 — 683. Przyjaciel Szkoły r. 1935.
 Izdebski J. Rola samorządu uczniowskiego w organizowaniu czytelnictwa młodzieży. Str. 128—140. Dz. Urz. K. O. S. Krakowskiego r. 1933 Nr. 4.
 J. R. O samorząd szkolny. Str. 92 — 101. Sprawy Szkolne r. 1929.
 Jętkiewiczowa Z. Samorzady szkolne. Str. 652. Sprawy Towarzystwa N. S. Śr. i W. r. 1925 Nr. 41.
 Kisielewska S. Samorząd w szkole. Str. 79—84, 96—100. Szkoła Powszechna r. 1920 Nr. 2, 3/4.
 Kłoberówna Z. Przyczynek do działalności gmin klasowych na terenie państw. gimnazjum im. Piotra Skargi w Rohatynie. Str. 243—248. Dz. Urz. K. O. S. Lwowskiego r. 1932 Nr. 4.
 Koziara T. A. Elementy samorządowe w życiu szkolnym. Str. 117—124. Chowania r. 1932.
 Kozłowska J. Wychowawca a samorząd szkolny. Str. 1 — 5. Sprawy Towarzystwa N. S. Śr. i W. r. 1925 Nr. 1/2.
 Kubik J. Jak rozwiązano problem wychowania w szkole powszechnej Nr. 29 w Warszawie. Str. 265—273. Miesięcznik Pedagogiczny r. 1933.
 Kurasiowa J. Samorząd uczniowski w naszej szkole. Str. 136 — 143. Praca Szkolna r. 1927 Nr. 5.
 Majkowska M. Samorząd uczniowski. Str. 220 — 227. Oświata i Wychowanie r. 1930.
 Michałowska J. Rola wychowawcza organizacji młodzieży na terenie szkoły polskiej. Str. 137—140. Praca Szkolna r. 1932/33.
 Młodowska J. Z zagadnień wychowawczych szkoły. Str. 115 — 117, 145 — 148. Dz. Urz. K. O. S. Lubelskiego r. 1931 Nr. 4, 5.
 Moszczeńska I. Organizacje uczniowskie i samorzady szkolne. Str. 268 — 275. Szkoła Powszechna r. 1925 Nr. 4.
 Müller-Czarnkowa A. Garść doświadczeń z życia gminy szkolnej. Lwów, 1926. Książnica-Atlas.
 Neuendorff E. Die Schulgemeinde. Gedanken über ihr Wesen und Anregungen zu ihrem Aufbau. Leipzig, 1921. Teubner.
 Nikiel A. Samorząd uczniowski w szkole powszechnej. Str. 226—232. Miesięcznik Pedagogiczny r. 1934.
 Ormian H. Działalność samorządu uczniowskiego w świetle psychologii. Str. 132—138. Ruch Pedagogiczny r. 1932.

- Pawłowski Cz. Samorząd uczniowski w szkole. Str. 33—35. Ogniwó r. 1933.
- Petersen P. Gminy szkolne według planu jenajskiego, ich tygodniowy rozkład zajęć oraz wychowawcze sytuacje tegoż rozkładu. Str. 193 — 206. Kultura Pedagogiczna r. 1933.
- Popławski F. Samorząd uczniowski jako metoda wychowawcza szkoły współczesnej. Str. 5—9, 4—9, 12—14. Ognisko Nauczycielskie r. 1929. Nr. 7, 8, 10.
- Przanowski W. — Szczawińska M. — Wójcik J. Samorząd w szkole powszechnej (przykłady realizacji). W-wa, 1928. Nasza Księgarnia.
- Racinowski S. O organicznym powstaniu i rozwoju samorządu szkolnego. str. 81-87. Przyjaciel szkoły, r. 1931.
- Rieger S. Samorząd w szkole średniej. Łódź, 1931. Z zagadnień wychowawczych.
- Skibiński F. Samorząd uczniowski na terenie warszawskiej prywatnej szkoły średniej. str. 206-208, 227-230. Ogniwó, r. 1933.
- Stefanowski M. Samorząd uczniowski w praktyce. W-wa, b.r. „Bluszcz”.
- Stendig St. O gminie szkolnej. Str. 193—197. Miesięcznik Pedagogiczny r. 1930 Nr. 8/9.
- Szczawińska M. Współdziałanie dzieci w pracy wychowawczej. (Rada Samorządowa). Str. 133 — 136. Praca Szkolna r. 1927 Nr. 5.
- Taubenszlag R. Ankieta w sprawie samorządu uczniowskiego. Str. 266 — 269. Miesięcznik Pedagogiczny r. 1929 Nr. 11. To samo: str. 140—143. Ruch Pedagogiczny r. 1930.
- Taubenszlag R. Cele samorządu uczniowskiego. Str. 243 — 245. Miesięcznik Pedagogiczny r. 1932.
- Taubenszlag R. Istota samorządu uczniowskiego. Str. 132 — 138, 173—180. Miesięcznik Pedagogiczny r. 1932.
- Taubenszlag R. Młodzież szkolna a samorząd uczniowski. Str. 109—162. Chowania r. 1931.
- Taubenszlag R. Opinia publiczna w samorządzie uczniowskim. Str. 49 — 58. Chowania r. 1931.
- Taubenszlag R. Samorząd uczniowski jako czynnik wychowania społecznego. W-wa, 1932. Dom Książki Polskiej.
- Taubenszlag R. Samorząd uczniowski w praktyce szkolnej. Łódź, 1931.
- Taubenszlag R. Zadania samorządu uczniowskiego oraz sposoby ich urzeczywistnienia. Str. 418—424, 458—463, 499—504. Życie Szkolne r. 1931.
- Toma M. Samorząd uczniowski. str. 166-171, 191-196. Szkoła, r. 1929.
- Türschmid E. Zagadnienie samorządu uczniowskiego w świetle doświadczeń poczynionych na terenie Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Białej. str. 204-215. Muzeum, r. 1932. str. 1-17. Muzeum, r. 1933.
- Tosamo: str. 266-272, 298-320. Dz. Urz. K.O.S. Krakowskiego, r. 1932. Nr. 8, 9.
- Warszawska R. Samorząd w szkole Nr. 48 w Warszawie. str. 112-121. Szkoła Powszechna, r. 1924. zes. 2.
- Zdanowicz G. Samorząd szkolny. Str. 382-388. Dz. Urz. Kur. O. S. Łuckiego, r. 1932.
- Zieleńczyk A. Samorząd uczniowski w Polsce. Str. 324 - 364, 429 - 455, 501 - 545. Oświata i Wychowanie, r. 1932.
- Żebrowska A. Samorząd szkolny na terenie warszawskich państwowych szkół ogólnokształcących. Str. 165-170. Oświata i Wychowanie, r. 1933.

DZIAŁ OŚWIATY POZASZKOLNEJ

MARSZAŁKU

Inscenizacja zespołowa do słów H. Porębskiego z muz. T. Mayznera.

- (1) To nieprawda, że Ciebie już niema,
- (2) To nieprawda, że jesteś już w grobie!..
- (3) Chociaż płacze dziś cała polska ziemia,
- (4) Cała polska ziemia w żałobie!..
- (5) Chociaż serce Ci w piersi nie bije,
- (6) Chociaż spoczął na wieki miecz dzielny!
- (7) W naszych sercach jak żyłeś, tak żyjesz
Ukochany Wodzu nieśmiertelny!

II.

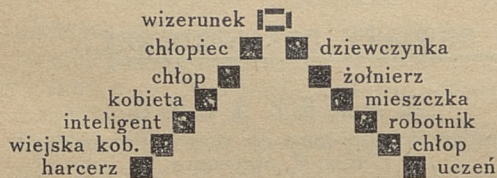
- (8) Byłeś dla nas posągiem ze stali!..
- (9) Byłeś dla nas sztandarem wspaniałym!..
- (10) Ty, co Polskę obronił i ocalił
- (11) I wydzwignął, na wieczny szczyt chwały!..
- (12) Już usnąłeś po trudach nadludzkich (13)
- (14) Nie zwycięży już Ciebie ból żaden... (15)
- (16) Ukochany Marszałku Piłsudski
- (17) My, żyjący Twoim pójdzim śladem!..

Objaśnienie inscenizacji:

Inscenizację powyższą wykonać można na scenie lub też na sali świetlicy posiadającej odpowiednie podjum (podwyższenie). Nawprost widzów umieszczamy na tle ściany przybranej zielenią i chorągiewami o barwach narodowych, popiersie lub większych rozmiarów portret Marszałka Piłsudskiego. Po odegraniu lub odśpiewaniu pieśni „Pierwsza Brygada” wchodzi

wolno z dwu stron sceny (podjum), niosąc naręcza kwiatów, chłopczyk i dziewczynka, ubrani w strój ludowy i kierują się w stronę wizerunku. Na krok przed wizerunkiem przystają 3/4 zwróceniem w stronę wizerunku, wpatrują się chwilę w milczeniu poczem:

- (1) mówi chłopczyk, głosem nasyconym bólem i miłością składając pod wizerunkiem kwiaty.
- (2) dziewczynka j. w. wzmacniając ton żałośnie.
- (3) razem, nachylając się w stronę widzów, jakby nadśluchiwali, mówią powoli, niepewnie, jakby niewierząc.
- (4) zespół mężczyźni i kobiety, przedstawiający różne stany i zawody, wchodzi z obu stron sceny (estrady); idą równo, miarowo, jakby w takt uderzeń werbla, recytują tonem głuchym i żalobnym. Przy słowie „żałobie” stają z pochyloną głową przed wizerunkiem tworząc kąt rozwarty w stronę widza. Na czele grupy prawej stoi żołnierz, na czele grupy lewej stoi chłop w sukmanie. Wszyscy stoją zwróceniem 3/4 w stronę wizerunku tworząc obraz:

- (5) stojący na czele grupy z lewej strony chłop, podnosi wolno głowę, z bólem.

- (6) stojący na czele grupy z prawej strony żołnierz podnosi wolno głowę, ze smutkiem.
- (7) wszyscy podnoszą wolno głowy i recytują b. wolno. Trwają chwilę zapatrzeni poczem wszyscy pochylają wolno głowy. Duża pauza.
- (8) kobiety podnoszą głowy poczem tonem wspomnień.
- (9) robotnik, podnosi głowę, z siłą.
- (10) żołnierz, podnosi głowę, potęgując siłą głosu.
- (11) wszyscy głośno z zachwytem, zapatrzeni w wizerunek.
- (12) chłop, stojący z lewej strony na przedzie, jakby z bolesnym westchnieniem.
- (13) wszyscy z lewej strony opuszczają głowy,
- (14) żołnierz stojący z prawej, ciężko i głucho.
- (15) wszyscy z prawej opuszczają głowy.
- (16) dzieci przed wizerunkiem, z mocą,
- (17) wszyscy, podnoszą głowy i ręce jak do przysięgi i recytują tonem ślubowania zapatrzeni do końca w wizerunek.

Obraz ten kończy śpiew pierwszej zwrotki powyższej inscenizacji do muzyki T. Mayznera. — Śpiew winien wykonać chór ukryty za sceną lub za kotarą. Pod koniec śpiewu powoli opada kurtyna wzgl. zespół schodzi z estrady.

Muzyka T. Mayznera ukazała się w układzie 3 głosowym w miesięczniku „Śpiew w szkole” Nr. 1 z roku 1935 oraz w układzie 4 głosowym mieszanym w „Śpiewniku chórów wołyńskim”, wydanie Woł. Związku Teatrów Ludowych w Równem.

Is.

NABYTKI PAŃSTW. CENTR. BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ W RÓWNEM

Nabytki w dziale pedagogiki.

- Adamski J. Koło rodzicielskie i patronaty klasowe. Rohatyn, 1935. Szkolnik.
- Barker E. Charakter narodowy i kształtujące go czynniki. W-wa, 1933. Nasza Księgarnia.
- Dańcewiczowa J.—Saloni J.—Szyszkowski W. Wytyczne realizacji programu języka polskiego w nowym gimnazjum. Klasa III. W-wa, 1935. Klub Polonistów.
- Dąbrowski P. Z. Dziecko leniwe. Lwów, 1936. Księgarnia Nauczycielska.
- Dryjski A. Praca umysłowa, egzaminy i zaburzenia czynnościowe organizmu. W-wa, 1936. Nasza Księgarnia.
- Dybowski W. Fizjologiczne podstawy wychowania. Wyd. 2. W-wa, 1935. Nasza Księgarnia.
- Foerster F. W. Wychowanie obywatelskie. Wyd. 2. Lwów, 1936. Książnica-Atlas.
- Krakowski B. Podstawy prawne opieki nad macierzyństwem, dziećmi i młodzieżą w Polsce. W-wa, 1931. Polski Komitet Opieki nad Dzieckiem.
- Michaelis K. Radosna szkoła. Wyd. 2. Lwów, b. r. Księgarnia Akademicka.
- Mydlarski J. Tabele miernika sprawności fizycznej dla młodzieży szkolnej. Młodzież żeńska. W-wa, 1935. Rada Naukowa Wych. Fiz.

(Oświata). Z oświaty pozaszkolnej w o. s. wileńskim. Sprawozdanie za rok 1934/5 i wytyczne programowe na rok 1935/6. Wilno, 1935. Kur. O. S. Wileńskiego.

Pietkiewicz K. Nauka jazdy na nartach (Ze szczególnym uwzględnieniem narciarstwa w szkole). W-wa, 1935. Nasza Księgarnia.

(Plan) Plan pracy wychowawczej dla kl. V-VII szkół powszechnych. W-wa, 1935. Księgarnia Nauczycielska.

Poliszewski M. Społeczna akcja oświatowo-wychowawcza. Kraków, 1930. T. S. L.

(Przewodnik) Przewodnik świetlicowy. Praca zbiorowa w 7 częściach. Pod redakcją W. Regulskiego. Cz. II: Lokal i jego urządzenie. W-wa, 1936. Arct.

Walther L. Poradnictwo zawodowe dla zawodów wolnych i jego podstawy psychologiczne. Poznań, 1934. Pozn. Tow. Psycholog.

Nabytki w innych działach.

- Antoniewicz W. Archeologia Polski. W-wa, 1928. Trzaska, Evert i Michalski.
- Bark E. Zagadnienie szybkości obiegu pieniądza w współczesnej ekonomice. Poznań, 1935. Dom Książki Polskiej.

- Beebe W. 923 metry wgłąb oceanu. W-wa, 1935. Trzaska, Evert i Michalski.
- Bobrzyński M. Dzieje Polski w zarysie. t. I, II. Wyd. 4. W-wa, 1927. Gebethner i Wolff.
- Bobrzyński M. Szkice i studia historyczne. t. I, II. Kraków, 1922. Krak. Sp. Wyd.
- Bragg W. Światło. W-wa, 1936. „Mathesis Polska”. (Buszczyński S), Podole, Wołyń i Ukraina. Lwów, 1862. Druk. Pillera.
- Bystroń J. St. Socjologia. Wyd. 2. W-wa, 1936. Nasza Księgarnia.
- Chmielowski J. Angola. W-wa, 1929. Arct.
- Chwaściński B.—Wojsznis J. Wśród gór Marokka. Lwów, 1935. P. W. Ks. Szk.
- Danilewiczowa M. Tymon Zaborowski. Życie i twórczość. W-wa, 1933. Kasa im. Mianowskiego.
- Dobrzański J. Z dziejów ruchu naukowego na Wołyń w XIX wieku. Zbiory naukowe. W-wa, 1934. Kasa im. Mianowskiego.
- (Domy). Domy wołyńskie. Materiały do architektury polskiej. Lwów, 1923. Związek Studentów Architektury.
- Dunin-Karwicki J. Wędrowka od źródeł do ujścia Horynia. Kraków, 1891. Żupański.
- Dzwonkowski W. Tadeusz Kościuszko. W-wa, 1917. Komitet Kościuszkowski.
- Gliwic H. Kryzysowe rozważania ekonomiczne. W-wa, 1935. Trzaska, Evert i Michalski.
- Handel J. Dzieje językoznawstwa. Lwów, 1935. „Filomata”.
- Jabłonowski A. Pisma. t. I: Ziemie ruskie Rzplitej. t. II: Kresy ukraińskie. t. III: Ukraina. W-wa, 1910/11. Wende.
- Jeans J. Podróż w czasie i przestrzeni. W-wa, 1936. „Mathesis Polska”.
- Karpowiczówna W. Paproć. Poznań, 1935. Księgarnia Św. Wojciecha.
- Kasprzak S. Stosunek Czech do Polski (1914—1921). W-wa, 1936. Gebethner i Wolff.
- Kolberg O. Wołyń. Obrzędy, melodie, pieśni. Kraków, 1907. Pol. Ak. Umiejętności.
- Konopczyński W. Polska a Turcja. 1683-1792. W-wa, 1936. Gebethner i Wolff.
- Kotaniec S. Szlachetne techniki w fotografii. W-wa b. r. Trzaska, Evert i Michalski.
- (Krystalografia). Krystalografia. Wskazówki metodyczne dla studujących. Poradnik dla samouków. t. IV. W-wa, 1924. Kasa im. Mianowskiego.
- Krzyżanowski A. Moralność współczesna. Kraków, 1935. Tow. Ekonomiczne.
- Kukiel M. Maciejowice. Kraków, 1929. Pol. Ak. Umiejętności.
- Kukiel M. Zarys historii wojskowości w Polsce. Wyd. 3. Kraków, 1929. Krak. Sp. Wyd.
- Laur E. Ekonomika rolnicza ze szczególnem uwzględnieniem organizacji i zarządu gospodarstw włościańskich. Lwów, 1928. Jakubowski.
- Lepecki M. Podróż do Egiptu. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- (Lwów). Lwów i Małopolska Wschodnia w legionach polskich. 1914-1917. Z. 1. Lwów, 1935. Związek Legionistów Polskich.
- Malanowicz J. Zasady geometrii wykreslonej. Podręcznik dla szkół technicznych i zawodowych. W-wa, 1931. Kasa im. Mianowskiego.
- (Mineralogja) Mineralogja i petrografja. Wskazówki metodyczne dla studujących. Poradnik dla samouków. t. V. W-wa, 1925. Kasa im. Mianowskiego.
- Moszyński K. Kultura ludowa Słowian. Cz. I. Kultura materialna. Cz. II. Kultura duchowa. Z. 1. Kraków, 1929/34. Pol. Ak. Umiejętności.
- Nusbaum-Hilarowicz J. Szlakami wiedzy. Szkice z zagadnień biologii współczesnej. Wyd. 4. Lwów, 1921. Altenberg.
- Ornicki W. Bibliografja geograficzna za lata 1928-33. Kraków, 1935. „Orbis”.
- Paszkowicz A. Listy z Angoli. W-wa, 1932. B. w.
- Pawłowski St. — Jakubski A. — Fiszcz A. Z Polskiego brzegu. Przyroda i lud. Lwów, 1923. Książnica-Atlas.
- Pietkiewicz Cz. Polesie Rzeczyckie. Materiały etnograficzne. Cz. I. Kultura materialna. Kraków, 1928. Pol. Ak. Umiejętności.
- Rulikowski E. Opis powiatu kijowskiego. Kijów, 1913. Idzikowski.
- Rulikowski M. Zakres i zadania księgoznawstwa. W-wa, 1916. Wende.
- Saks St. Zarys teorii całki. W-wa, 1930. Kasa im. Mianowskiego.
- Siemiradzki J. Geologja ziem polskich. T. I. Wyd. 2. Lwów, 1922. Muzeum im. Dzieduszyckich.
- Sierpiński W. Analiza. T. I. W-wa, 1923/5. Kasa im. Mianowskiego.
- Składkowski Sławoj. Strzępy meldunków. W-wa, 1936. Instytut Badań Najnowszej Historji.
- Smolka St. Polityka Lubeckiego przed powstaniem listopadowem. Kraków, 1907. Pol. Akademia Umiejętności.
- Sokołowski A. Dzieje powstania listopadowego. 1830-1831. i Wiedeń, 1907. Bondy.
- Stenz E. Ziemia. W-wa, 1936. „Mathesis Polska”.
- Studnicki Wł. Przewrót i reformy agrarne Europy powojennej i Polski. W-wa, 1927. Gebethner i Wolff.
- Tarnowski M. Cejlon — wyspa rajska. Lwów, 1936. Książnica-Atlas.
- Urbain G. Podstawy naukowe chemji. W-wa, 1936. „Mathesis Polska”.
- Wakar A. Teoria płacy roboczej. W-wa, 1936. Tow. Ekonomistów.
- Wasilewski L. Skład narodowościowy państw europejskich. W-wa, 1933. Kasa im. Mianowskiego.
- Witkowski St. Historjografja grecka i nauki pokrewne. T. I, II, III. Kraków, 1925/27. Pol. Akademia Umiejętności.
- Zieliński T. Rzeczpospolita rzymska. W-wa, 1935. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Aryman mści się. Godzina. Wyd. 3. W-wa, 1923. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Biała rękawiczka. W-wa, 1921. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Bicz z piasnu. Szkice publicystyczne. W-wa, 1925. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Międzymorze. Wyd. 2. W-wa, 1931. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Mogiła. Listy i notatki. W-wa, 1920. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. O Adamie Żeromskim wspomnienie. W-wa, 1926. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. „Ponad śnieg bielszym się stanę”. Wyd. 2. W-wa, 1926. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Powieść o Udłym Walgierzu. Wyd. 4. W-wa, 1926. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Projekt Akademi literatury polskiej. Wyd. 2. W-wa, 1935. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Przedwiośnie. Wyd. 6. W-wa, 1927. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Róża. Dramat niesceniczny. Wyd. 5. W-wa, 1927. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Sen o szpadzie i sen o chlebie. Wyd. 3. W-wa, 1923. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Słowo o bandosie. Wyd. nowe. W-wa, 1920. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Snobizm i postęp. Wyd. 2. W-wa, 1926. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Sułkowski. Tragedja. W-wa, 1929. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Utwory powieściowe. Wyd. 5. W-wa, 1923. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Wiatr od morza. Wyd. 4. W-wa, 1931. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Wisła. Wyd. 3. W-wa, 1929. Tow. Wydawnicze.
- Żeromski S. Wszystko i nic. W-wa, 1935. Tow. Wydawnicze.

WYDAWNICTWA NADEŚLANE

F. W. Foerster: Wychowanie obywatelskie. Książnica-Atlas. Lwów-Warszawa. Str. 320. Zł. 7.

Obecne, drugie wydanie polskiego przekładu dzieła Foerstera okazuje się w znacznie rozszerzonej postaci, opartej na ostatniej wersji, jaką dziełu swemu nadał autor.

Piętnasty rocznik czasopisma „Przyroda i Technika”. W roku bieżącym czasopismo popularno-naukowe „Przyroda i Technika” rozpoczyna piętnasty rok swego istnienia. Równocześnie objętość zeszytu wzrosła o jeden arkusz, co rocznie daje 160 stron druku. Z pośród artykułów biologicznych zaciekawia nas specjalnie jeden, Dr. B. Śliżyńskiego, p. t.: *Widzimy atomy życia*. Wiadomem jest, iż cechy dziedziczne przechodzą z pokolenia na pokolenie za pośrednictwem gonów, drobnych cząsteczek, zawierających niejako w związku dane cechy, a więc: barwę wysokość wzrostu i p.

W tymże numerze czytamy: o aksamitach czyli ciałach, regulujących wzrost roślin; o motoryzacji pociągów; o najnowszych zdobyczach w dziedzinie telewizji i t. d. W sumie zeszyt ten zawiera 6 artykułów oryginalnych, liczne notatki zgrupowane w 6-ciu działach, kalendarzyk astronomiczny z mapką nieba, przebieg pogody z ubiegłego miesiąca, bogatą bibliografię książek i czasopism oraz kącik rozrywek umysłowych. Strona graficzna bardzo staranna.

„Świat i Życie”. Nakł. Książnicy-Atlas.

Zeszyt pierwszy tomu IV-go zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie” zawiera następujące artykuły: „Pieniądz” — T. Sławińskiego, „Piłsudski Józef” — mjr. M.B. Lepeckiego, „Pismo” — doc. dr. Anieli Hertzówny, „Piastowie” — prof. dr. Stan. Arnolda, „Persja” — doc. dr. Stef. Przeworskiego, „Pieśń” — dr. M. Łobaczewskiej, „Poczta” — St. Głódkowskiego, „Policja” — prof. Hilarowicza i „Pęd i korzeń” — dr. J. Kołodziejczyka.

W zeszytach drugim i trzecim tomu IV „Świat i Życie” znajdujemy artykuły p. t.: „Prawo” — prof. St. Streichera, „Postęp” i „Praca” — doc. dr. B. Suchogolskiego, „Proletariat” — dr. A. Hertza, „Pozytywizm” — prof. Wł. Tatar-kiewicza, „Poznanie” — prof. Ingardena, „Powieść” — prof. dr. J. Krzyżanowskiego, „Prehistorja” — prof. dr. Wł. Antoniewicza, „Pomiary ziemi” — prof. J. Piotrowskiego, „Promieniowanie” — prof. dr. L. Wertensteina, „Porty” — O. Żukowskiego i „Poprawność językowa” — prof. K. Nitscha.

Zeszyt specjalny „Polska” zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie”. Jako specjalny zeszyt zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie” (nakł. Książnicy-Atlas) ukazał się zeszyt specjalny poświęcony Polsce. Zeszyt ten stanowi bezpłatne premjum dla prenumeratorów „Świata i Życia”, pozatem jest jednak do nabycia w osobnej sprzedaży.

Zeszyt rozpoczyna się od obrazu przyrodniczego Polski. Składają się na ten obraz cztery artykuły: „Krajobraz geograficzny Polski” (prof. dr. Eugenjusz Romer), „Budowa geologiczna Polski” (prof. dr. Jan Lewiński), „Szata roślinna” (prof. dr. January Kołodziejczyk), oraz „Fauna Polski” (prof. dr. Tadeusz Wolski). Z kolei przychodzą artykuły poświęcone ludności zamieszkującej ziemi polskiej i jej życiu. Prof. dr. Jan Czekanowski pisze zatem o ludności polskiej pod względem demograficznym i plemiennym, prof. dr. Kazimierz Nitsch o języku polskim, prof. dr. Adam Fischer o „Ludzie polskim” pod względem geograficznym, zaś dr. Lucja Charewiczowa o „miastach polskich”, przedstawiając w swym artykule zarówno historję miast polskich, jak i ich stan dzisiejszy. Dział ten kończy artykuł Tadeusza Sławińskiego o życiu gospodarczym Polski.

Następny dział to zagadnienie kultury polskiej. Tutaj idzie przede wszystkim artykuł prof. dr. Stanisława Zakrzewskiego „Dzieje Polski”, dalej „Literatura polska”

prof. dr. Juliana Krzyżanowskiego, „Muzyka polska” doc. dr. Bronisławy Keuprulan, oraz „Sztuka polska” doc. dr. Juljusza Starzyńskiego.

Dział ten zamyka syntetyczny artykuł „Polska na tle kultury międzynarodowej” prof. dr. Zygmunta Łempickiego.

Ostatnim artykułem w tym zeszycie specjalnym jest artykuł St. J. Paprockiego: „Polacy zagranicą”, którego celem jest przypomnienie czytelnikowi o tych milionach Polaków, którzy zdala od ojczyzny zamieszkują różne części kuli ziemskiej.

Gustaw Morcinek: Po kamienistej drodze. Powieść. Okładka i ilustracje Janiny Konarskiej. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Warszawa-Lwów. 1936. Str. 180. Cena zł. 3,50.

Jest to niewątpliwie najlepsza powieść Morcinka dla młodzieży. Uderza w niej przede wszystkim umiejętność posługiwania się różnorodnymi środkami ekspansji, dla wywołania w czytelniku zamierzonej przez autora reakcji. Na podkreślenie zasługuje zwłaszcza nadwyzczaj celowe łączenie surowego realizmu opisu z głębokim a szczerym liryzmem, stanowiącym zasadniczy nurt utworu. Autor nieomylnie panuje nad stwarzanymi przez siebie obrazami. Bogactwo tych obrazów, ich nadwyzczajna plastyka nie zaciemnia, jak to się łatwo mogło zdarzyć, lecz właśnie uwypukla podstawowy wątek. Dzięki realizmowi, z jakim zostało odmalowane środowisko — tem jaśniej i tem pełniej zarysowuje się idea tej doskonałej i wzruszającej powieści — miłość matki. W dzisiejszych czasach pełnych brutalnego nieraz egoizmu książka ta na specjalne zasługuje wyróżnienie. Zapamiętała, bohaterska w swym trudzie miłość starej Otrembiny — matki proletariuszki — wychowującej swego syna i prowadzącej go ku lepszej doli — wzrusza każdego czytelnika. Na długo zostanie mu w pamięci obraz matki, idącej po kamienistej drodze życia — po swe jedyne i najwyższe szczęście — szczęście syna.

Ewa Szelburg-Zarembina: Ogród króla Marcina. Wyd. II. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych Warszawa-Lwów. 1935. Str. 140. Cena zł. 2,20.

Z radością należy przywitać nowe wydanie pięknej książki Ewy Szelburg-Zarembiny, pełnej głębokiej i szczerzej poezji. Ogród Króla Marcina swą pełną prostotą treścią zainteresuje niewątpliwie młodych czytelników. W baśni tej dowiadujemy się, jak po wyjeździe ludzi, ogrodem zawiadnęły chwasty i szkodniki. Pełne niespodziewanych wypadków i zdarzeń bezkrólewie, przerwane zostało jednak przybyciem prawego króla Ogrodu, ogrodnika Marcina. Ten, po wielu przygodach, wspomagany dzielnie przez dziewczynkę Iruśkę, a przede wszystkim przez armję sprzymierzonych z ludźmi zwierząt, roślin, owadów i ptaków — zwycięża napastników. I już odąd w Królestwie Ogrodu, któremu błogosławi sama Matka Boska Zielna, zapanowuje wesołość, ład i wspólna owocna praca.

Marja Kownacka: Kukuryku na rączniku. Ilustrowała F. Themerson. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Warszawa-Lwów. 1936. Stron 63. Cena zł. 1,10, w kartonie zł. 1,80.

Książeczka zawiera piętnaście powiastek dla dzieci w wieku do lat 10, barwnie, żywo i wesoło opisanych przez autorkę „Plastusiowego pamiętnika”, mającego wśród młodych czytelników licznych już i gorących wielbicieli.

Michał Tarnowski: Cejlon Wyspa Rajska. Książnica-Atlas. Lwów-Warszawa. Str. 157. zł. 3,60.

Nakładem Książnicy-Atlasu wyszła z druku książka p. t. „Cejlon, wyspa rajska” (druga część dziennika z podróży na Cejlon M. Tarnowskiego; pierwsza część „Zmarłe stolice Cejlonu”).

Prenumerata roczna zł. 6, półroczna zł. 3. Nr. pojedynczy 60 gr. Konto P.K.O. Nr. 30.365.

Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOŁYŃSKIE, KURATORJUM.

Drukarnia Samorządowa, Równe, XIII Dywizji 3, tel. 164.